

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

Navazující studium

Konflikt v Súdánu, vznik Jižního Súdánu

Diplomová práce

Bc. Tomáš Drozd

Vedoucí práce Mgr. David Hampl. PhD.

Učitelství základů společenských věd a občanské výchovy pro střední školy a 2.
stupeň základních škol

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem: „Konflikt v Súdánu, vznik Jižního Súdánu“ vypracoval samostatně pod vedením Mgr. Davida Hampla, Ph.D., s použitím literatury, uvedené na konci mé diplomové práce v seznamu použité literatury.

V Olomouci 31. 3. 2014

Bc. Tomáš Drozd

Rád bych poděkoval Mgr. Davidu Hamplovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování diplomové práce.

Anotace

Jméno a příjmení:	Tomáš Drozd
Katedra:	Katedra společenských věd
Vedoucí práce:	Mgr. David Hampl, Ph.D.
Rok obhajoby:	2014

Název práce:	Konflikt v Súdánu, vznik Jižního Súdánu
Název v angličtině:	Conflict in Sudan and constitution of South Sudan
Anotace práce:	<p>Práce se zabývá konfliktem v Súdánu a následným vznikem samostatného státu Jižního Súdánu. V rámci jednotlivých kapitol se zabývá teorií konfliktu, geografickou a etnickou charakteristikou, historickými okolnostmi konfliktu a okolnostmi vzniku samostatného Jižního Súdánu, dále současnou situací a perspektivami budoucího vývoje. Součástí práce je i pedagogická aplikace tématu porušování lidských práv.</p>
Klíčová slova:	konflikt, občanská válka, povstalci, vznik státu, budování státu, etnikum, nerostné bohatství, genocida, Jižní Súdán
Anotace v angličtině:	<p>This dissertation deals with the conflict in Sudan and consequent constitution of the independentem state of South Sudan. In particular chapters deals with the theory of conflict, geographical and ethnic characteristics, historical circumstances of the conflict, circumstances of the constitution</p>

	of independent state of South Sudan, as well as the current situation and prospects for future development. The work also includes a pedagogical application of topic human rights violation.
Klíčová slova v angličtině:	conflict, civil war, rebels, state constitution, state building, ethnic group, mineral wealth, genocide, South Sudan
Přílohy vázané v práci:	politická mapa Jižního Súdánu, státní vlajka Jižního Súdánu, státní znak Jižního Súdánu, pracovní list, prezentace na téma lidská práva
Rozsah práce:	80 stran
Jazyk práce:	čeština

Obsah

Anotace	4
Úvod	9
1 Teorie konfliktu	11
1.1. Dynamika konfliktu	11
1.1.1 Stádia vývoje konfliktu	11
1.1.2 Alternativy řešení konfliktu	13
1.2 Prevence vypuknutí konfliktu	15
1.2.1 Systém včasného varování	16
1.2.2 Nástroje a mechanismy prevence vypuknutí násilí	21
1.2.3 Aktéři prevence vypuknutí konfliktu	23
1.3 Postkonfliktní rekonstrukce	25
1.3.1 Organizace spojených národů a její role v oblasti udržování míru.....	25
1.3.2 Mírová a bezpečnostní činnosti OSN	25
1.3.3 Zásady peacekeepingu	25
1.3.4 Mise spojených národů v Jižním Súdánu	27
1.3.5 Mandát mise.....	27
2 Politicko- geografická charakteristika	29
2.1. Obecná charakteristika	29
2.2. Politicko- demografická charakteristika	32
2.3 Charakteristika významných etnik.....	34
2.3.1 Dinkové.....	35
2.3.2 Nuerové.....	38
2.3.3 Šilukové	40
3 Historické souvislosti	42
3.1. Historické pozadí konfliktu mezi Nuery a Dinky	42

3.2	Islamizace na území současného Jižního Súdánu.....	43
3.3	Vliv koloniální správy na propuknutí konfliktu v Súdánu.....	44
3.4	Vliv dostupnosti a využívání zdrojů na propuknutí konfliktu v Súdánu	45
4	Konflikt v Súdánu a vznik jižního Súdánu	47
4.1.	První občanská válka	47
4.2.	Druhá občanská válka	48
4.3.	Naivashská komplexní mírová dohoda a její implementace v praxi	50
4.4	Osobnosti jihosúdánského odboje	51
4.4.1	John Garang	51
4.4.2	Salva Kiir	52
4.4.3	Riek Machar.....	53
4.5	Referendum o nezávislosti.....	54
5	Jižní Súdán a jeho současný vývoj	56
5.1.	Problematika Jižního Súdánu z hlediska klasifikace států.....	57
5.1.1	Problematika pojetí národního státu v Jižním Súdánu.....	57
5.1.2	Etnická znesvářenost.....	58
5.1.3	Ekonomická závislost na Súdánu	58
5.2.	Ekonomická perspektiva Jižního Súdánu	59
5.3.	Vnitrostátní napětí a vypuknutí konfliktu v polovině července 2013.....	62
6.	Pedagogická aplikace.....	65
6.1.	Výukový projekt na téma porušování lidských práv	65
6.2.1.	Charakteristika projektu.....	65
6.2.2.	Průběh projektu.....	66
	Závěr	69
	Seznam použitých zdrojů.....	71
	Elektronické zdroje	71
	Seznam zkratk	78

Příloha.....	81
--------------	----

Úvod

Cílem této práce je analýza konfliktu, který proběhl v jižní části, dříve jednotného Súdánu a vzniku nového státu Jižní Súdán. Tato problematika zahrnuje řadu témat, jejichž popis a následný rozbor může sloužit jako zdroj informací pro případné zájemce o dění v této zemi, studenty nebo širokou veřejnost.

První kapitola je zaměřena na obecnou teorii konfliktu a jeho existencí jako přirozené součásti dynamiky společenského vývoje. V této kapitole budou zmíněny faktory, které napomáhají jeho vzniku a ovlivňují jeho průběh. Podstatnou součástí je také popis metod prevence vzniku konfliktu na mezinárodní i vnitrostátní úrovni a jejich aktérů. Závěr první kapitoly bude věnován postkonfliktní rekonstrukci a faktorům, které ji determinují

Obsahem druhé kapitoly bude obecná, politicko- geografická charakteristika, sloužící jako zdroj informací o prostředí, v němž popisované události probíhaly a stále probíhají. Kromě obecných informací z oblasti geomorfologie, hydrologie a ekologie jsou součástí kapitoly charakteristiky tří významných etnik Nuerů, Dinků a Šiluků, což jsou typičtí představitelé místního obyvatelstva a jeho způsobu života.

Třetí kapitola se zabývá okolnostmi, které v minulosti determinovaly společenský vývoj a tím pádem i podobu proběhnuvších i probíhajících konfliktů. Jedná se o problematiku náboženství, etnického soužití, koloniální nadvládu a ekonomickou situaci

Čtvrtá kapitola se bude věnovat historii boje za autonomii, později samostatnost jižní části, tehdy jednotného Súdánu. V této kapitole budou popsány okolnosti vypuknutí první a druhé občanské války, jejich průběh a ukončení. Rovněž zde bude popsána cesta k referendu o nezávislosti a jeho průběh a součástí kapitoly budou profily významných osobností, které jsou spojovány s bojem za nezávislost.

Popisem současné situace v Jižním Súdánu s ohledem na ekonomické ukazatele, rozvoj infrastruktury a vnitrostátní bezpečnost se bude zabývat pátá kapitola. Jedním z témat kapitoly bude problematika klasifikace Jižního Súdánu jako plnohodnotného státu s ohledem na výše zmíněné ukazatele. Závěrečná část se bude zabývat popisem současné situace v zemi a jejím hypotetickým vývojem.

Náplní šesté kapitoly bude aplikace tématu ve školní praxi v podobě výukového bloku, doplněného projektovou výukou na téma Porušování lidských práv ve světě v rozsahu pěti

vyučovacích hodin. Výstupem výukového bloku bude plakát, který žáci odprezentují ve skupinách.

Možné komplikace při tvorbě této práce mohou nastat v souvislosti s nedostatkem publikací, zabývajících se problematikou Jižního Súdánu, napsaných v českém jazyce. Při vyhledávání podkladů je třeba počítat nutností využití zahraničních zdrojů v anglickém či německém jazyce. Významným zdrojem informací při popisu aktuálního dění, zejména v souvislosti s konfliktem v roce 2013, budou tiskové zprávy zahraničních deníků a reporty mezinárodních organizací. V oblastech teorie konfliktu a mezinárodních vztahů lze částečně čerpat z prací českých autorů. Vhodným zdrojem jsou publikace „*Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*“ Šárky Waisové, *Etnické konflikty* Filipa Tesaře, případně *Národy na prahu 21. století* Vladimíra Baara. Ze zahraničních autorů, zabývajících se problematikou konfliktů lze uvést Barbaru Walterovou, Jacka Snydera či Samuela P. Huntingtona.

1 Teorie konfliktu

Konflikt je vnímán jako neodlučitelná součást vývoje společnosti. Konflikty lidstvo doprovází od jeho vzniku a na jeho charakteru se podílí celá řada faktorů, které každé jednotlivé události vtiskují specifický ráz. Mnoho současných teorií se zaměřuje nejen na pochopení podstaty konfliktu obecně, ale také její determinaci různými specifickými faktory v konkrétních případech. Předmětem zájmu je také vliv konfliktu na vnitřní i mezinárodní rozvoj států, ve kterých probíhá a na jeho účastníky zvláště. Fenomémem 20. a 21. století v problematice konfliktů je snaha o zmírnění jejich násilného charakteru v podobě ozbrojeného konfliktu. Ten v souvislosti s rozvojem efektivity zbraní a vojenské techniky nabývá na intenzitě a i v relativně krátké době, na relativně omezeném území způsobuje rozsáhlé škody v řadách civilního obyvatelstva a v infrastruktuře. Stejně tak se ozbrojený konflikt stává závažným problémem, pokud se jeho trvání táhne několik (i desítek) let a dochází při něm k rozkladu infrastruktury a společnosti zemí, v nichž nebo mezi nimiž probíhá.¹

1.1. Dynamika konfliktu

Konflikt lze charakterizovat jako vyústění sociálního vztahu mezi dvěma nebo více aktéry. V průběhu tohoto procesu dochází v důsledku změny zájmů, chování a jednání aktérů k eskalaci a manifestaci konfliktu. Rozhodující roli při řešení konfliktu hraje pochopení vztahu mezi jeho aktéry.² Z hlediska vyhodnocení intenzity konfliktu se rozlišuje několik stádií konfliktu, které jsou různými autory definována odlišně.

1.1.1 Stádia vývoje konfliktu

V této podkapitole jsou popsána různá stádia konfliktu v souvislosti s klasifikací podle Šárky Waisové. Ta byla pro tento účel vybrána záměrně, jelikož svou podrobností umožňuje srovnání s konkrétními situacemi v rámci daného konfliktu. Je v ní vedle fáze eskalace a propuknutí konfliktu zařazena i důležitá fáze postkonfliktní rekonstrukce, jejíž zvládnutí rozhodujícím způsobem ovlivňuje další vývoj situace.

---

¹ Protracted social conflict (19.3. 2014) Dostupné on-line: en.wikipedia.org/wiki/Protracted_social_conflict

² Methodik des Konflikts (19. 3. 2014) Dostupné on-line: www.hiik.de/en/methodik/index.html

Latentní konflikt je fáze předcházející manifestaci konfliktu, během níž si obě strany usilující o konkrétní statek uvědomují jeho omezenost, a napětí mezi nimi stoupá. V této fázi je rozhodující, zda má jedna ze stran dostatek prostředků k otevření konfliktu. Z hlediska prevence je rozhodující nasazení multiúrovňové diplomacie a snaha o budování míru.³

Manifestace konfliktu je fáze, která nastává v případě, že selžou preventivní opatření a konflikt se stane zřejmým. Opatření v takovém případě představuje diplomatická práce, která má za úkol zabránit přechodu do fáze eskalace konfliktu.

Fáze eskalace se vyznačuje přeměnou vztahu mezi oběma stranami, kdy každá usiluje o získání z jejího pohledu nedělitelného statku nebo několika statků. Protivníci se v tuto chvíli snaží o získání co nejvíce spojenců z řad skupin stojících vně konfliktu. Fáze jako celek sestává s několika mezifázemi, jsou to: *diskuze*, *polarizace*, *izolace* a *destrukce*. Tyto mezifáze na sebe v případě neřešení situace navazují a jako celek vedou k tomu, že konflikt eskaluje do destruktivní fáze. V mezifázi *diskuze* dochází k výměně informací a mínění o protivníkovi je relativně nekreslené a spíše pozitivní. Jako vhodná opatření se jeví vyjednávání, které slouží k překonání neslučitelnosti zájmů a smírčí a vyjednávací řízení, sloužící k usnadnění komunikace obou stran. Následující mezifáze *polarizace* se projevuje snížením důvěry vůči protivníkovi, často je provázená jeho stereotypizací. V zájmu předejití násilným projevům se doporučuje soudní řízení, konzultace a mediace, což je vyjednávání, zprostředkované třetí stranou, snažící se snížit napětí a zprostředkovat komunikaci, případně navrhnout oběma stranám nezávazná opatření vedoucích ke snížení napětí. Další mezifáze se nazývá *izolace* a projevuje se především v silném omezení nebo úplné ztrátě schopnosti aktérů komunikovat důležitou roli sehrává propaganda, doprovázena jednotlivými násilnými akty, jejichž účelem je demonstrace moci. Nástroji, použitelnými v této situaci jsou konzultace, arbitráž, sankce, embargo, krizová diplomacie a nátlak. Poslední mezifází eskalace konfliktu je *destrukce*, během níž se jedna strana snaží o porážku či dokonce likvidaci protivníka. Často dochází ke snaze zapojit do konfliktu další témata, za účelem jeho rozšíření. Pro úspěšné překonání situace a regulaci jejího pozdějšího dopadu je třeba zapojení peacekeepingu a aktivit na obranu míru. (peaceenforcement).⁴

Po fázi eskalace následuje tzv. *mrtvý bod konfliktu*. Jedná se o patovou situaci, při které nemá ani jedna strana potřebné prostředky k likvidaci soupeře. V takové situaci vznikají

---

³ Components of Peacebuilding. (19.3.2014) Dostupné on-line: en.wikipedia.org/wiki/peacebuilding

⁴ Conflict Escalation. (15. 3. 2014) Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/Conflict_escalation

optimální podmínky pro vyjednávání, jelikož obě strany jsou obdobně vyčerpány a naskýtá se zde prostor pro vzájemné porozumění a snahu najít mírové řešení konfliktu.

Od mrtvého bodu vede cesta k následující fázi, kterou je *deeskalace konfliktu*. Během ní dochází k obnovení komunikace a přehodnocení stanoviska ve věci případného výsledku konfliktu a jeho nezbytnosti. V tuto chvíli většinou dochází k obnovení diplomatických styků a přítomnosti lokálních mírových kapacit, vstupu třetí nezapojené strany, specifikace požadavků a uzavření mírové dohody.⁵

1.1.2 Alternativy řešení konfliktu

Následující fáze řešení konfliktu představuje způsob ukončení, na kterém se strany dohodnou a který může mít různou podobu.

První představuje *změna pořadí priorit v agendě politiky*, při níž dochází k přehodnocení a následné modifikaci politických cílů a prostředků, kterými jich dosahovat. Tento proces často provází střídání politických elit, související se změnou názoru na problematiku mezinárodní nebo vnitrostátní politiky. K takovému střídání docházelo v průběhu 20. století v Súdánu často, např. při nástupu proegyptské vlády v 50. letech 20. století.⁶

Dalším způsobem ukončení konfliktu je *rozdělení statku*. K němu dochází poté, co si obě strany uvědomí dělitelnost dobytého, a možnost alespoň částečného uspokojení vlastní potřeby, vyplývající z dohody o rozdělení tohoto statku.

Jinou formou smířčího vyrovnání je *obchod kus za kus*. V porovnání s předchozím způsobem dochází k úplnému uspokojení potřeby, ke kterému dochází obdržetím náhradního statku na obou stranách, jako kompenzace za původní cíl. Jako příklad může sloužit přenechání kontroly nad městem jedné straně, pod podmínkou odzbrojení této strany a zajištění bezpečnosti straně druhé. Tento princip lze uplatnit v případě většího množství statků, o které se konflikt vede. V praxi jedna strana obdrží jako kompenzaci za neúplné uspokojení své potřeby např. úplnou kontrolu nad dobytým městem a distribuci finančních zdrojů v oblasti a druhá strana obdrží právo rozhodnout o úrovni autonomie a právo požadovat odzbrojení druhé strany.

---

⁵ Conflict Escalation: A Five Phase Model. (19.3. 2014) Dostupné on-line: www.mediate.com/articles/noll2.cfm

⁶ Historie Súdánu. (15. 3. 2014) Dostupné on-line: <http://cs.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAd%C3%A1n>

V případě, že jsou obě strany ochotné využívat statek společně, je formou vyrovnání *sdílená kontrola*. Klasickým zřízením tohoto typu bylo Kondominium Anglo-egyptský Súdán v letech 1899- 1956. V kondominiu je pro usnesení potřeba konsenzu mezi oběma stranami a při sporu o určitý zdroj se strany mohou dohodnout na zřízení společného podniku.

Za situace, kdy se strany konfliktu nedokážou dohodnout na společné správě statků, dochází k *přenechání kontroly nad ním třetí straně*. Vzniká mezinárodní protektorát, který může vykonávat pověřená organizace nebo v případě, že podstata konfliktu je ekonomická, lze situaci vyřešit poskytnutím koncese soukromé firmě.

Řešením konfliktu se v případě, že strany konfliktu nechtějí nebo nemohou jakkoliv rozhodovat o výsledku sporu, zabývá se *vnější mechanismus*, jehož rozhodnutí je stranami konfliktu bráno jako závazné. Takovým mechanismem může být arbitráž nebo rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora.

Dalším možným způsobem ukončení konfliktu je jeho *ponechání sobě samému a odsunutí stranou*. Neobvykle znějící řešení se nabízí v případě, že obě strany ztratí potřebu dalšího vedení konfliktu a snaží se jeho definitivní vyřešení oddálit, či od něj úplně upustit. Podobným případem, ve kterém však o situaci nerozhodují účastníci konfliktu je *zásah vyšší moci*. Pod tímto pojmem si lze představit živelní pohromu či humanitární krizi, vzniklou v souvislosti s epidemiemi.

Dalším případem, v němž účastníci nerozhodují při rozhodování konfliktu je *použití donucovacího zásahu třetí strany*, která je ochotna schopna prosadit vlastní řešení. Tu může představovat jiná organizace ve státu, jiný stát nebo mezinárodní organizace. Možnost vynucení míru silovou cestou má například v VII. kapitole své Charty zakódována OSN. V minulosti bylo této možnosti využito prostřednictvím vynucovacích misí UNOSOM a UNAMIR II v Somálsku a ve Rwandě⁷

Závěrečným a zároveň nejdélhodobějším stádiem konfliktu je postkonfliktní urovnání vztahů (budování míru). Během něhož je nutné znovuobnovit diplomatické, ekonomické, kulturní a sociální vztahy mezi stranami konfliktu a vybudovat komunikační kanály. V případě postkonfliktního urovnání v rámci jednoho státu dochází ke znovuobnovení

---

⁷ WAISOVÁ, Šárka. Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o, s. 54. ISBN 80-7178-390-0

politického systému, vybudování nové politické identity a v pozdějším stádiu k budování infrastruktury, ekonomické sféry a konstituce občanské společnosti. Jednotlivé fáze průběhu konfliktu jsou mezi sebou propojeny zpětnou vazbou, která se váže k již proběhnutým fázím. V případě, že jsou předchozí zkušenosti aktérů negativní, může to vést ke komplikacím při uzavírání dohod a dodržování podmínek v nich stanovených.⁸

1.2 Prevence vypuknutí konfliktu

Jedná se o koncept zahrnující celou řadu činností, směřujících k předcházení konfliktům a jejich vyhocení do podoby ozbrojeného konfliktu a v případě vypuknutí omezení jeho šíření. Myšlenka předcházet násilným konfliktům, které si v minulosti vyžádaly enormní ztráty na životech civilního obyvatelstva, se objevila jako reakce na události druhé světové války a to hlavně v Organizaci spojených národů. Na půdě OSN se pak se střídavými úspěchy rozvíjela v době studené války, až se počátkem devadesátých let stala jedním z cílů Agendy OSN. V roce 1992 byla zveřejněna zpráva OSN Agenda pro mír, v níž je s ohledem na dosavadní zkušenosti s nekontrolovatelností propuknuvšího konfliktu a jeho důsledcích v podobě obětí na životech a devastaci jednotlivých států deklarováno, že je nezbytnou součástí řešení konfliktů je snaha mu předejít již v jeho zárodku. Praktická stránka aplikace jednotlivých kroků se ukázala být problematická hned ve dvou klíčových misích ve Rwandě a Somálsku. Schopnost činit rychlá rozhodnutí a včasně reagovat na aktuální vývoj situace v daných zemích narazila na administrativní a politické komplikace, které vedly k neúspěchu v oblasti prevence a vyvarování se ztrátám na životech v řadách obyvatelstva a přispěly pouze ke konzervaci konfliktu, nikoliv k jeho potlačení.⁹

V oblasti prevence konfliktu rozlišujeme v souvislosti s komplexností aktivit a jejich rozsahu dva typy prevence. Prvním typem je prevence přímá neboli lehká. Jejimi prostředky jsou diplomatická intervence, dlouhodobé mise a mediace. Druhým typem je prevence strukturální, která se snaží zabránit vzniku konfliktu hned v zárodcích a v případě vypuknutí o jeho udržení na nejnižším možném stupni. Tato forma prevence se zaměřuje na klíčové

---

⁸ Peacebuilding: (15. 3. 2014) Dostupné on-line: <http://en.wikipedia.org/wiki/Peacebuilding>

⁹ United Nations Assistance Mission for Rwanda: (15. 3. 2014) Dostupné On-line: http://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations_Assistance_Mission_for_Rwanda

příčiny konfliktu, napomáhá navázat ekonomickou, kulturní, technickou a politickou spolupráci a rozvíjet občanskou společnost.¹⁰

1.2.1 Systém včasného varování

Destruktivní charakter konfliktů, je varováním nejen pro jednotlivé státy a humanitární organizace, ale pro celou řadu institucí, jejichž polem působnosti je hospodářství, ekonomie a bankovníctví. V současnosti neexistuje jednoznačně uznávaný systém opatření, s jehož pomocí by bylo možno globálně analyzovat a regulovat riziko vzniku konfliktů. O vytvoření obdobného systému v současnosti usiluje několik organizací v čele s OSN, Světovou bankou, OBSE, OAS a ECOWAS. OSN integrovala systém časného varování do svých aktivit v roce 1998 prostřednictvím zřízení programu pro koordinaci včasného varování a v návaznosti na to ustanovila v roce 2000 tým pro prevenci.¹¹

Činnost systému spočívá ve sledování ukazatelů v regionech, kde je vysoká pravděpodobnost vypuknutí konfliktu. OSN při své činnosti vyhodnocuje celou řadu ukazatelů v oblasti prevence vzniku konfliktu. Z důvodu potřeby efektivnější komunikace mezi jednotlivými agenturami a odděleními byl vytvořen *Rámc pro koordinaci* a vedoucí úřadů, programů a agentur jsou školeni v problematice prevence konfliktu. Klíčovým pojmem současného pojetí včasného varování je *lidská bezpečnost*. Tento termín klade důraz na individuální prožívání jedince a nedostačující podmínky v oblasti bezpečnosti a možnosti rozvoje v situaci, kdy hrozí vypuknutí konfliktu nebo k němu již došlo.¹²

Organizace OSN a Světová banka jsou toho názoru, že nedostatečný přístup k základním potřebám a absence pocitu bezpečí vedou k destabilizaci společnosti a zvýšení rizika vypuknutí konfliktu. Je třeba pomáhat utvářet takové prostředí, které nevyvolává pocit nejistoty a beznaděje. Děje se tak nikoliv prostřednictvím síly, ale pomocí podpory ekonomického růstu a snižováním chudoby. V souvislosti se schopností státu nebo organizace

---

¹⁰ WAISOVÁ, Šárka. Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o, s. 66. ISBN 80-7178-390-0

¹¹ WAISOVÁ, Šárka. Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o, s. 67. ISBN 80-7178-390-0

¹² Conflict early warning. (15. 3. 2014) Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/Conflict_early_warning

ochránit obyvatelstvo je spojován stupeň rozvoje státu. V mnoha případech platí zásada, že čím je úroveň rozvinutosti státu a jeho jednotlivých složek vyšší, tím silnější je pocit bezpečnosti mezi jeho obyvatelstvem. Úroveň vývoje je tedy společným ukazatelem, který je objektem sledování obou organizací.

V případě OSN je manifestem lidské bezpečnosti Rozvojový program OSN (UNDP), týkající se lidského rozvoje z r. 1994, který definuje lidskou bezpečnost jako dvousložkovou. První složkou je *svoboda od strachu*, druhou složkou je *svoboda od nedostatku*. Dále vymezuje jednotlivé dimenze svobody, odpovídající původcům hrozeb. Jsou jimi:¹³

Ekonomická bezpečnost- s ní souvisí míra nezaměstnanosti, nemožnost udržení či získání pracovního místa. Narušují ji velké rozdíly v příjmech a s tím související chudoba a bezdomovectví.

Potravinová bezpečnost- její udržení je závislé na kvantitativní a kvalitativní dostupnosti potravin.

Bezpečnost zdraví- souvisí s dostupností alespoň základní lékařské péče a schopností předcházet a tlumit epidemie.

Environmentální bezpečnost- její udržení komplikuje zhoršování kvality ovzduší, vody a půdy.

Osobní bezpečnost- je ohrožována chudobou, terorismem a válkou.

Politická bezpečnost- porušování lidských práv).

Změny jednotlivých ukazatelů a jejich vztah k riziku vypuknutí konfliktu zkoumá a posléze využívá *proces přezkoumání rizik*. Pokud jednotlivá kritéria aplikujeme na situaci v Jižním Súdánu, nezbyvá než konstatovat, že riziko opětovného vypuknutí ozbrojeného konfliktu zde bylo vysoké a pro zasvěcené pozorovatele nebylo žádným překvapením, nýbrž otázkou času. Při vyhodnocování proces sleduje devět kategorií/ ukazatelů, jejichž přítomnost zvyšuje riziko vypuknutí konfliktu.

násilný konflikt v posledních deseti letech

---

¹³ WAISOVÁ, Šárka. Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o, s. 69. ISBN 80-7178-390-0

nízký příjem

vysoká závislost na vývozu jedné nezpracované suroviny

politická nestabilita

omezení občanských a politických práv

militarizace

etnická dominace

probíhající konflikt v regionu

vysoká nezaměstnanost mládeže.

Význam jednotlivých ukazatelů může být v každé zemi jiný a jeho dopad nemusí být nezbytně stejný a vyvolávat destabilizaci a eskalaci konfliktu.¹⁴

Jednotlivé ukazatele nelze chápat bez znalosti prostředí, v němž jsou pozorovány. V rámci analýzy prostředí je zkoumáno šest kategorií, pomocí níž lze vytvořit přesnější model prostředí.¹⁵

Charakter sociálních a etnických vztahů- sledováno je sociální a ekonomické štěpení, etnické štěpení, regionální nerovnosti. Zda mají jednotlivé skupiny rovné společenské příležitosti a mohou se podílet na utváření sociálního kapitálu. Zda dochází vytváření skupinové identity a v jaké míře je rozšířena kultura či tradice násilí.

Charakter vládnutí a politických institucí- objektem pozorování jsou spravedlnost vládnutí a stability politických institucí. Dále je zkoumána rovnost občanů před zákonem a vztahy mezi vládou a občany.

Stav lidských práv a bezpečnosti- Zkoumána je role médií, a význam lidských práv, a svobody slova.

---

¹⁴Conflict analysis framework (15. 3. 2014) Dostupné online: <http://siteresources.Worldbank.org/INTCPR/214574-1112883508044/20657757/CAFApril2005.pdf>

¹⁵ WAISOVÁ, Šárka. Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o, s. 73. ISBN 80-7178-390-0

Stupeň militarizace společnosti, bezpečnost civilistů- sledovány jsou vojenské aktivity jednotlivých stran konfliktu. S tímto tématem souvisí například únosy civilistů, hlavně dětí a jejich následné angažování v konfliktu jako dětských vojáků.

Stav a charakter ekonomických struktur a hospodářský výkon- je jeden s nejvýznamnějších ukazatelů prostředí. Důležité informace poskytují analýzy ekonomického růstu, a míry nerovnosti v příjmech. Sledovány jsou změny v příjmu na hlavu, inflační trendy, spoléhání se na vývoz jedné cenné suroviny, zaměstnanost a přístup ke zdrojům produkce. Zkoumána je také chodba způsobená konfliktem.

Stav životního prostředí a přístup k přírodním zdrojům- je sledován v souvislosti s dostupností přírodních zdrojů, přístupem k nim, soutěží o ně.

Vnější faktory- zkoumány jsou změny v prostředí související s konflikty na úrovni regionů a případný vliv působení diaspory na průběh konfliktu.

Je třeba konstatovat, že při předvídání vývoje konfliktů si nevystačíme pouze s úměrou mezi ekonomickými ukazateli a rizikem vypuknutí konfliktu. Poněkud odlišně se k problematice ukazatelů vývoje konfliktu staví teorie, zkoumající vliv mimoekonomických faktorů na vznik a vývoj konfliktu. Součástí teorie, kterou formulovali v r. 1999 Barbara Walterová a Jack Snyder je identifikace předpokladů, zvyšujících pravděpodobnost konfliktu. Jsou to:¹⁶

Rozpad vlády, resp. státu- Nastává ve chvíli, kdy dochází k oslabení kontroly a rozpadu státních institucí. Mezi obyvatelstvem se šíří nejistota, jelikož není možné předvídat, jak se zachová stát, který nebyl schopen zajistit distribuci společenských statků a svobody na prvním místě. Panuje nejistota ohledně budoucího politického uspořádání, jeho formy a budoucího rozdělení politické moci. Není jisté, jak se takové situaci zachová obyvatelstvo, zda dojde masivním migracím nebo k militarizaci společnosti a boji o klíčové statky.

Geografická izolace menšinových skupin v rámci větší etnické komunity- je situace, kdy menšinové skupině hrozí v důsledku izolace v rámci majoritního etnického prostředí ztráta postavení, eventuelně likvidace či splynutí s většinovým etnikem.

---

¹⁶ WALTER, Barbara, SNYDER Jack. Civil wars, insecurity and intervention, 1. Vyd. Columbia, Columbia university press. 1999, s. 4, ISBN 978- 02311162750

Vyslovení požadavku změny rozdělení moci uvnitř státu- je důsledkem soužití v mnohonárodnostním, multietnickém prostředí. Politická moc je ve státě tvořeného několika etniky rozdělena v závislosti na demografii a početním zastoupení jednotlivých etnik. Může dojít k narušení její relativní stability, například v důsledku populačního růstu, přistěhovalectví či naopak epidemií. Jedním z důsledků těchto změn může být situace, kdy se původně majorita ocitá v pozici menšiny, navzdory většinovému politickému zastoupení. To v důsledku vede k vypuknutí občanské války s cílem změny distribuce politické moci ve prospěch etnické většiny. V důsledku rozpadu kontroly nad klíčovými zdroji, jako například průmyslovými budovami, zbraněmi a technikou, dochází k rozpoutání konfliktu mezi stranami, které chtějí jejich opětovným ovládnutím posílit vlastní pozici.¹⁷

---

¹⁷Preconditions to violent conflict (3. 3. 2014) Dostupné online: en.wikipedia.org/protracted_social:conflict#Preconditions_to_violent_conflict

1.2.2 Nástroje a mechanismy prevence vypuknutí násilí

Základním kamenem fungování nástrojů a mechanismů prevence je Kapitola VI Charty OSN, Pokojné řešení sporů. Souhrn programů, postupů, návrhu a politik má ve spolupráci s aktéry postižených zemí dosáhnout přijetí nenásilného řešení konfliktu. Případně vynutit spolupráci vojensky nebo příslibem vzájemné výpomoci.¹⁸ Existuje sedm nástrojů prevence konfliktu.

Oficiální diplomacie- její součástí jsou smířčí řízení, tzv. dobré služby, neformální konzultace a pořádání mírových konferencí. Podstatnou součástí jsou jednostranná gesta dobré vůle a iniciování budování center pro předcházení konfliktům. Osobami zainteresovanými v této sféře jsou zvláštní vyslanci. Dalšími prostředky uplatňování diplomacie jsou sankce, které mohou mít podobu mezinárodní výzvy. V závislosti na stupni rizika vypuknutí konfliktu je používána krizová a donucovací diplomacie, případně diplomatické odmítnutí.

Neoficiální diplomacie- je osobnější formou diplomatické práce. Její součástí je podpora tradičních způsobů řešení konfliktů a zřizování mírových komisí. Využívána jsou svědectví civilních pozorovatelů a významných osobností, nenásilné kampaně, kulaté stoly a workshopy. Typická je snaha o podporu kulturní výměny a ustanovení civilní vyšetřovací mise

Armáda- je nejradikálnější formou prevence vypuknutí konfliktu. V jejím rámci dochází k rozmístění ozbrojených sil, případně k pokusům o jejich restrukturalizaci, profesionalizaci a reformu. V případě nutnosti dochází k demobilizaci vojenské síly, nastolení bezpečnostního režimu a dalším opatřením, budujícím důvěru. Dochází k uzavírání dohod o neútočení a na pomoc jsou přizvány organizace kolektivní bezpečnosti. V případě selhání předešlých nástrojů se přistupuje k odstrašování, případně budování demilitarizovaných a bezletových zón. Účinným nástrojem jsou rovněž uvalení embarga a blokády na dovoz vojenského materiálu a zbraní. Probíhat mohou kontroly zbrojení a odzbrojení, kontroly šíření zbraní či vojenského materiálu. V rámci demilitarizace se provádějí koordinovaná snížení vojenských výdajů.

---

¹⁸ Charta OSN (3.3 2014) Dostupné on-line na: www.osn.cz/dokumenty-osn/charta-organizace-spojonych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-svora.pdf

Ekonomika a sociální oblast- je oblast, která vyžaduje dlouhodobý rozvoj a spolupráci mezi stranami konfliktu. Její těžiště leží v poskytování rozvojové pomoci a usnadnění přístupu na světové trhy. V této oblasti dochází k vytváření a aplikaci ekonomických reforem a podpoře ekonomického rozvoje. Významné jsou snahy o diverzifikaci struktury průmyslu a obchodu a ekonomickou spolupráci, v rámci společných projektů. Nástrojem nátlaku se mohou stát ekonomické sankce. V sociální oblasti jsou nejdůležitějšími kroky repatriace uprchlíků a pomoc vnitřně přesídleným osobám. V zájmu snížení rizika vypuknutí konfliktu je snaha o omezení negativního vlivu diaspory. V oblasti politiky zaměstnanosti a snižování nezaměstnanosti dochází k uzavírání mezinárodních dohod upravujících a zprůhledňujících obchod se strategickými surovinami včetně verifikačních opatření a zprůhlednění mezinárodního toku finančních zdrojů.

Politika- v rámci prevence konfliktu v oblasti politiky existuje celá řada aktivit napomáhajících ke stabilizaci situace. Mezi hlavní patří vytváření politických stran a institucí, demokratizace politického systému. Prioritou jsou rovněž zajištění postavení menšin či jednotlivých skupin v politickém systému. V souvislosti s výběrem politických zástupců probíhá monitorování voleb. V zájmu co největší efektivity rozvoje je častá snaha států o vybudování občanské společnosti, podporu lidských práv. Její součástí jsou dohody o sdílení moci, protikorupční opatření, snahy o decentralizaci, případné zřízení protektorátu.

Právo- hlavními nástroji prevence v oblasti práva jsou tribunály pro válečné zločiny a vyšetřovací komise. V souvislosti se snahou o zvýšení bezpečnosti dochází ke snahám o reformu policie.

Média a vzdělání- V oblastech sdělovacích prostředků je možné předcházet konfliktům za pomoci mezinárodního a multietnického vysílání. V souvislosti s bojem proti negramotnosti a nezaměstnanosti jsou vhodnými nástroji podpora vzdělání a rozšíření přístupu k němu. V rámci výuky pak dochází k zavádění programů multikulturního a občanského vzdělávání¹⁹

---

¹⁹ A toolbox to respond to conflict and build peace. (15. 3. 2014) Dostupné on-line: http://www.creativeassociatesinternational.com/CAIStaff/Dashboard_GIROAdminCAIStaff/Dashboard_CAIAdminDatabase/resources/ghai/toolbox.htm

1.2.3 Aktéři prevence vypuknutí konfliktu

Součástí spektra činností v rámci prevence vypuknutí konfliktu, jsou aktivity různých organizací, které působí na několika úrovních. Na vrcholu pomyslné pyramidy stojí aktéři mezinárodního systému. Nedá se říct, že by jeden z aktérů, jakkoliv je jeho pozice v mezinárodním měřítku silná, mohl mít výhradní možnost zásahu v zemích, kterým hrozí vypuknutí konfliktu (výjimkou je Rada bezpečnosti OSN). Rozsah, ve kterém organizace prosazuje mírovou diplomacii, je závislá na nejen na kapacitách organizace, jejich cílech, zájmech a účasti ve sporu, ale také na její akceptaci společností, v níž svou činnost realizuje. Aktéři prevence konfliktu fungují na několika úrovních:

Mezinárodní organizace- významnou roli hraje OSN, jejíž Charta, respektive její VIII. kapitola obsahuje článek o oblastních dohodách, tvořící rámec preventivní činnosti organizace. Dalšími mezinárodními organizacemi, které v oblasti prevence konfliktu vyvinuly svůj systém prosazování diplomacie, jsou například Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, Hospodářské společenství západoafrických států, Organizace amerických států a Africká unie.

Regionální organizace- jejich důležitost spočívá v jejich umístění přímo v geografickém a kulturním prostředí konfliktu. V rámci těchto organizací působí jak strany konfliktu, tak zástupci třetích stran. Činnost v rámci určitého regionu umožňuje pozorování situace, monitorování místního prostředí a poskytování čerstvých informací, souvisejících s napětím mezi stranami konfliktu.

Ekonomické organizace- na mezinárodní i regionální úrovni mohou pomocí preventivních ekonomických aktivit snižovat riziko vypuknutí konfliktu. Takovými opatřeními mohou být například podpora svobodného obchodu, zvýhodnění ohrožených států při jejich vstupu na určité trhy a pomoc při vybudování technického zázemí. Z hlediska ekonomického rozvoje mohou organizace realizovat strategie, zaměřené na zajištění stabilizaci společnosti a státu o rozvoji nástrojů prevence vypuknutí konfliktu. Státy afriky se na poskytování rozvojové pomoci dohodly s Evropským společenstvím v rámci tzv. lomských dohod.

Mezinárodní nevládní organizace (INGO)- v porovnání s organizacemi regionálními, u nichž hrozí, že se stranou nástrojem politiky států nebo regionálních velmocí, jsou nevládní organizace vnímány jako nestranné. V porovnání s vládními organizacemi jsou schopny

rychleji a efektivněji rozhodovat a u obyvatel vzbuzují větší důvěru než přítomnost mezinárodního či vládního aparátu. Jakkoliv je činnost nevládních organizací v oblasti prevence vypuknutí konfliktu významná, největší přínos představuje jejich práce v oblasti postkonfliktní rekonstrukce, kde se v rámci svých aktivit snaží předejít recidivě konfliktu. Mezi nejvýznamnější organizace tohoto typu patří Save the Children Found, Červený kříž/půlměsíc, Refugees International či OXFAM. Ačkoliv jsou, INGO omezeny mezinárodními stanovami, které mimo jiné vylučují použití donucovacích nástrojů, disponují škálou nástrojů, které se uplatňují v následujících oblastech: *shromažďování informací za účelem včasného varování, monitoring dodržování a porušování lidských práv, repatriace běženců a podpora rozvoje ekonomiky, mediace- zprostředkování jednání*. Význam činnosti mezinárodních nevládních organizací vzrostl v souvislosti s většími prostředky, které některým z nich jim poskytuje konzultativní či přidružený status OSN (první uděluje sekretariát OSN, druhé uděluje Ekonomická a sociální rada OSN [ECOSOC])²⁰

Jednotlivci- v některých situacích mohou i konkrétní osoby, které mohou disponovat potřebnými donucovacími prostředky ovlivnit názory stran konfliktu a jejich doporučení mohou být vnímána jako užitečná. Osoby v tomto případě nezastupují vládu nebo stát, ale prezentují své osobní stanoviska, podepřená vlastním přesvědčením. Většinou to bývají hlavy států nebo jiných nadnárodních organizací, jako například Generální tajemník OSN. Tajemník dokonce disponuje celou řadou mechanismů a služeb, kterými může pomoci v oblasti prevence vypuknutí konfliktu. Jsou to například role zprostředkovatele a navrhovatele, zřizovatele vyšetřovací mise a v neposlední řadě může iniciovat řešení situace přímo v Bezpečnostní radě OSN. Příkladem působení hlavy státu jako jednotlivce při řešení konfliktů je angažmá amerického prezidenta Billa Clintona při izraelsko- palestinských jednání v 90. letech 20. století. Osobou, která se stala zprostředkovatelem v územním sporu mezi Argentinou a Chile na základě ztělesnění hodnot byl papež Jan Pavel II.

Výkon role aktérů prevence vypuknutí konfliktu probíhá uvnitř systému vzájemné výměny informací. Charakter jejich role se liší v závislosti na vnitřních podmínkách konfliktu a může se v průběhu procesu měnit. Role může organizaci nebo jedince postavit do pozice katalyzátoru problému, prostředníka či odborníka na určitou problematiku nebo obětího beránka. Lze však říct, že role preventivních aktérů má především přispívat k navázání

---

²⁰ Nongovernmental Organisations. (15. 3. 2014) Dostupné on- line: http://en.wikipedia.org/wiki/International_nongovernmental_organization

kontaktů mezi protivníky, snaha o získání důvěry účastníků, definice zájmů a témat, navrhování procedur a vyvíjet nátlak účastníky.²¹

1.3 Postkonfliktní rekonstrukce

1.3.1 Organizace spojených národů a její role v oblasti udržování míru

Pod tento pojem lze zahrnout celé spektrum činností jednotlivých orgánů OSN, fungujících v integrovaném systému kooperace, podchycujícím klíčové oblasti nejen konkrétních misí, ale i globální činnosti organizace. Hlavními oblastmi politiky udržování míru jsou předcházení konfliktu s důrazem na vyjednávání a soubor diplomatických opatření, sloužících k regulaci napětí mezi státy nebo v rámci jednoho státu v závislosti na charakteru konfliktu. V praxi se jedná o proces včasného sběru informací a jejich následnou aplikaci v systému včasného varování a prezentovaných ve zprávách Generálního tajemníka, v případě potřeby doplněné rozmístěním mise či mírová jednání vedená Oddělením pro politické záležitosti za účelem urovnání konfliktu, mírotvornosti, prosazování míru, budování míru.²²

1.3.2 Mírová a bezpečnostní činnosti OSN

Mírové, neboli peacekeepingové operace jsou v současnosti jedním z nejefektivnějšího způsobu, využívaných Organizací spojených národů v rámci pomoci na cestě k míru státům, ohrožených či zasažených válečným konfliktem. Klíčovými oblastmi při řešení konfliktů jsou sdílení zátěže vznikající vůči státům v krizových situacích, možnost nasazení a udržení vojenských a policejních jednotek z celého světa a jejich začlenění do činnosti civilních pracovníků, sloužící ke vzniku tzv. multidimensionálního mandátu. Pracovníci mise na udržení míru poskytují postiženým zemím politickou a bezpečnostní podporu s cílem co nejrychlejšího dosažení míru.²³

1.3.3 Zásady peacekeepingu

Tři pilíře peacekeepingu jsou tvořeny následujícími zásadami, na jejichž dodržování participují všechny zúčastněné strany.

---

²¹ Preventing violent conflicts. (15. 3. 2014) Dostupné on-line: <http://www.gevans.org/speeches/speech438.html>

²² What is peacekeeping? (15. 3. 2014) Dostupné on-line: <http://www.un.org/en/peacekeeping/operations/peacekeeping.shtml>

²³ Peacekeeping Operations. (15. 3. 2014) Dostupné on-line: <http://www.peacekeepingbestpractices.unlb.org/Pbbs/library/Handbook%20on%20UN%20PKOs.pdf>

Souhlasné stanovisko obou zainteresovaných stran se zapojením mise do konfliktu- nezbytný předpoklad pro zajištění základních podmínek, nutných pro zahájení jakýchkoliv úkonů v oblasti urovnání konfliktu a obnovení míru, eventuelně jeho pozdějšího udržení. Z pravidla dochází k uzavření smluvní dohody, v níž se strany konfliktu zavazují ke vzájemné spolupráci a spolupráci s vykonavatelem mise za účelem vytvoření politických a psychických podmínek pro peacekeepingové aktivity. Z hlediska co nejefektivnějšího průběhu mise je taková smlouva jistým předpokladem toho, že se mise v důsledku absence konsenzu neocitne v pozici účastníka konfliktu, což by jej v důsledku nutnosti nasazení vojenské síly v sebeobraně donutilo se odchýlit od primárního cíle budovat mír. V mnoha případech však smlouva mezi stranami konfliktu nemusí nutně znamenat bezproblémový průběh mise. Překážkami, nejčastěji se objevujícími v této fázi jsou nesoulad mezi přijetím politiky, či vůdci na státní úrovni a stanoviskem lokálních účastníků mise, zvláště v případě, kdy je autorita představitelů nestabilní nebo se v konfliktu angažují skupiny, neuznávající k žádné z oficiálních stran smlouvy.

Nestrannost mise je základním předpokladem pro její úspěšné zahájení. Pod tímto pojmem si ale nelze představit neutralitu jako druh nečinnosti. Neutralita v pravém slova významu se v tomto případě vztahuje v první řadě na vyjednávání se zainteresovanými stranami, nikoliv na výkon mandátu jako takového, což misi jako takovou zavazuje k reakci na jakékoliv násilné akce, směřující k narušení procesu zachování míru.

Nepoužívání síly s výjimkou sebeobrany a obrany mandátu mise. V průběhu posledních 20 let se peacekeeping ukázal jako flexibilní strategie již v 16 misích na 4 kontinentech. V současné době se operace na udržení míru vyznačují multidimensionálním charakterem svých misí, spočívajících k vyváženému poměru aktivit sloužících k zmírnění či potlačení konfliktu a aktivit zaměřených na dodržování lidských práv a ochranu civilního obyvatelstva a mírnění dopadů konfliktu na něj. Dalšími oblastmi, v nichž mohou vlády postižených států s OSN spolupracovat, jsou oblasti demilitarizace a odzbrojování, reintegrace skupin zapojených v konfliktu a budování právního státu. Toto multidimensionální pojetí vychází ze zkušenosti, že proces odstraňování konfliktů a následné budování míru často neprobíhá lineárně a koordinace jednotlivých aktivit ze všech klíčových oblastí je klíčem k úspěšnému průběhu mise, nepřerušovanému kolapsy v jednotlivých oblastech.²⁴

---

²⁴ TESAR, Filip. 2007. *Etnické konflikty*. 1. vyd. Praha: Portál, s. r. o, 252 s. ISBN 978-80-7367-097-9

1.3.4 Mise spojených národů v Jižním Súdánu

Záštitu pro koordinaci projektů zaměřených na peacebuilding, humanitární pomoc a ochranu lidských práv tvoří mandát nejmladší ze světových mírových misí, Mise spojených národů v Jižním Súdánu (UNMISS). Mise byla zahájena 9. července 2011, den po vydání rezoluce Bezpečnostní rady OSN, poté byla situace v zemi vyhodnocena jako ohrožení světového míru podle kapitoly VII Charty OSN. Platnost mandátu UNMISS byla stanovena na jeden rok s možností jejího rozšíření v případě potřeby. V počátku se pro potřeby mise počítalo se 7000 vojenských osob a 900 civilních pracovníků (pořádkové jednotky, experti v oblasti lidských práv)²⁵

1.3.5 Mandát mise

Mandát mise sleduje cíle, stanovené rezolucí z 8. července 2011, zavazující k plnění následujících požadavků.

1. Pomoc a poradenství vládě Jihosúdánské republiky v oblastech politické transformace, vytvoření samosprávných celků, budování státní autority a formulace národní politiky.
2. Dále pak pomoc ve věci podpory participace obyvatelstva na politickém dění. Pomoc při zajištění průběhu voleb. Podpora rozvoje nezávislých médií.
3. Mírnění jejich dopadů a ochrany civilního obyvatelstva. Udržovat důvěru a předcházet konfliktům na úrovni státu, provincií a místních. Rozdělení kapacity mise v závislosti na stávajících podmínkách.
4. Zavedení integrovaného informačního systému pro potřeby monitorování a varování v oblasti konfliktů.
5. Monitorování, vyšetřování a ověřování případů porušování či ohrožení lidských práv ve spolupráci s Úřadem vysokého komisaře pro lidská práva
6. Spolupráce s vládou ve věci poradenství v oblasti přístupu armády a policie k problematice porušování lidských práv a svobod. Jejich nasazení v místech s vysokým rizikem vypuknutí konfliktu za účelem ochrany civilního obyvatelstva. Zajištění bezpečnosti civilních složek, působilých v rámci mise.
7. Podpora vlády při rozvoji kapacit, zajišťujících podporu bezpečnosti, rozvoj soudní moci a spravedlnosti a posílení rezortu spravedlnosti.

---

²⁵ UNMISS.(7.3.2014, 22.15) Dostupné on- line:

www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmiss/background.shtml

8. Podpora rozvoje bezpečnostních strategií a rezortu spravedlnosti, zavedení práva. Podpora a poradenství vládě v oblasti odzbrojování a reintegrace zaměřená na rozvoj a ochranu žen a dětských vojáků ve spolupráci s mezinárodními partnery. Spolupráce s vládou v oblasti strategického legislativního rozvoje policie a výcvikem s ohledem na nasazení v klíčových oblastech konfliktu.
9. Podpora a rozvoj vojenské justice a její komplementarita s civilními soudy. Zavedení systému a monitorování na podporu ochrany dětí a usnadnění jejich každodenního života. Podpora vlády ve věci odminování v rámci dostupných prostředků. V souladu s Mezinárodními deminizačními standardy.²⁶

V současnosti se síly UNMISS potýkají s dopady ozbrojeného konfliktu, k jehož vypuknutí došlo v roce 2013. V souvislosti s aktuálním děním dochází k hromadné migraci obyvatelstva, které bylo donuceno opustit své domovy a hledat útočiště v některém z uprchlických táborů při základnách OSN. Ačkoliv humanitární pomoc v podobě potravinové a lékařské pomoci vedla ke zmírnění dopadů epidemií a hladomoru v táborech, situace v zemi je i nadále označována za humanitární katastrofu.

---

²⁶ UNMISS mandate .(7.3.2014, 22.15) Dostupné on- line:
www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmiss/mandate.shtml

2 Politicko- geografická charakteristika

Znalost prostředí Jižního Súdánu je nezbytným předpokladem pro pochopení základních rysů konfliktů, které zde v minulosti probíhaly a stále probíhají. Tato kapitola klade vedle obecných informací důraz na specifické oblasti, které se konkrétním způsobem podílejí na vzniku konfliktů. Mezi ně patří těžba nerostných surovin, nedostatek úrodné půdy vhodné pro zemědělství a pastevectví a nestabilní poměry mezi etnickými skupinami.

2.1. Obecná charakteristika

Oficiální název zní Jihosúdánská republika. Vzhledem ke svému založení v roce 2011 se jedná o nejmladší stát na světě. Měnou je Jihosúdánská libra. Státními symboly jsou vlajka (viz příloha 1.), kterou na prezidentské standartě doplňuje státní znak (viz příloha 2.).

Jižní Súdán se rozkládá na ploše 619 745 km². Na severu sousedí se Súdánem (délka hranice 1, 937 Km), na východě s Etiopií (délka hranice 883 Km), na jihovýchodě s Keňou (délka hranice 232 Km), na jihu s Ugandou (délka hranice 435 Km) a Demokratickou republikou Kongo (délka hranice 628 Km) a na východě se Středoafričskou republikou (délka hranice 682 Km).²⁷

Povrch území tvoří převážně pralesy, bažiny a savany. Zemi protíná řeka Bílý Nil, která obtéká hlavní město Džuba. Největší horou je Mount Kinyetiv pohoří Imatong, s výškou 3, 187 m.n.m. Na území státu se nachází několik chráněných oblastí s vysokým stupněm biodiverzity, které byly v minulosti vyhlášeny národními parky. Mezi ně patří Národní park Bandingilo, rozkládající se na území o rozloze 10 000 km² a jež je druhou největší rezervací volně žijících druhů na světě.²⁸ Výzkumy, provedené v r. 2005 částečně autonomní vládou ve spolupráci s organizací Wildlife Conversation Society dokázaly, že navzdory tomu, že obecně velikosti populací volně žijících živočichů dlouhodobě klesají, dochází na území Jižního Súdánu stále k mohutným migracím některých druhů živočichů. Jako příklad může sloužit migrace antilop, která probíhá po léta a pravidelně se jí účastní 1,3 milionů jedinců.²⁹ Dalšími

---

²⁷ Geography of South Sudan. (7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line:

http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Geography_of_South_Sudan&oldid=594342470

²⁸ Bandingilo national park. (7. 2. 2014, 22:15). Dostupné on-line:

http://www.triposo.com/loc/Bandingilo_National_Park

²⁹ South Sudan wildlife migration. 7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line: <http://www.wcs.org/where-we-work/africa/southern-sudan.aspx>

stanovišti typickými pro oblasti Jižního Súdánu jsou pastviny, vysoko položené náhorní planiny, říční nivy a mokřady. Součástí území, rozkládajícího se mezi oblastí Boma v DR Kongo a Jonglei v Jižním Súdánu je Národní park Boma, oblast rozsáhlých pastvin a záplavových území. Dalšími, z hlediska důležitosti ochrany biodiverzity jsou národní park Bandingilo a oblast Sudd, rozsáhlé, bažinami a sezónně zaplavovanými loukami pokryté území, na kterém se nachází přírodní rezervace Zeraf.³⁰

Nejvýznamnější a největším řekou Jižního Súdánu je Nil. Veletok, který se zde přelévá z Ugandy, kde se nazývá Albertův Nil, má na různých částech území zcela jiný charakter. V Jižním Súdánu řeka nese název Bahr al Džabár v překladu Horský Nil. Po průtoku hranicemi s Ugandou řeka překonává asi 120 kilometrový úsek vodopádů a peřejí, který opouští až u města Džuba. Poté řeka poměrně klidným tokem pokračuje až k městu Bur, kde se koryto řeky doslova ztrácí v bezmála 300 kilometrů dlouhé oblasti bažin nazývané Sudd.³¹ Průtok je v těchto místech značně omezený, jeho rychlost klesá a díky bujně vegetaci ztrácí více než polovinu svého vodního objemu. Na ploše zhruba 55 000 m² se zde nacházejí rozsáhlé mokřady, které jsou neúrodnější oblastí Jižního Súdánu. Příznivé podmínky umožňují pěstování papyru a v nesrovnatelně menším měřítku pak těžbu dřeva v oblastech, kde se nacházejí ostrůvky mahagonových lesů.³² Těsně před tím, než řeka opustí oblast Sudd se v jezeře No setkává s tokem jménem Bahr al- Ghazál. Poté pokračuje již jako Bílý Nil severním směrem k Chartúmu.³³ Pro zdejší tropické klima je příznačné období dešťů, které trvá od dubna do prosince, následované obdobím sucha. Průměrně teploty srážky se liší v závislosti na ročním období a geografické poloze. Nejchladnějším měsícem je červenec, s teplotami v rozmezí 20- 30 stupňů, nejteplejším pak březen, s teplotami v rozmezí 23- 37

---

³⁰ Bahr el- Zeraf. 7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/Bahr_el_Zeraf

³¹ Bahr al- Dschabal. 7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line: [http://de.wikipedia.org/wiki/Bahr_al-Dschabal_\(Fluss\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Bahr_al-Dschabal_(Fluss))

³² Sudd. 7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line: <http://de.wikipedia.org/wiki/Sudd#Lage>

³³ White Nile. (7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/White_Nile#From_Nimule_to_Khartoum

stupňů. Průměrné srážky jsou 750- 1000 mm s tím, že nejvyšší úhrn srážek je na západě (až 1500 mm) a nejnižší na jihovýchodě (maximálně 500 mm).³⁴

Největší zásoby surové ropy se nacházejí na severu země a jsou označovány jako blok 5A. Jedná se o oblast, nacházející se u hranice se Súdánem, Rozkládá se na centrálním území státu Jednota a zasahuje na východě do státu Bílý Nil, na jihu do státu Jonglei a na západě do státu Warrap. V oblasti žijí především Nuerové, konkrétně odnože tohoto etika Dok, Jagei, Leek, Bul a Jikany. Ti v obdobích sucha, kdy se oblast stává relativně průchozí ženou početná stáda dobytka představující tradiční způsob obživy a v obdobích dešťů, kdy jsou oblasti kolem Nilu zásobeny vláhou, doplňují obživu zemědělstvím. Blok se nachází v často zaplavované, úrodné a relativně nepřístupné oblasti, jejíž původní populace se pohybovala kolem 240 000 obyvatel V důsledku toho, že se během obou občanských válek i poté stala epicentrem ozbrojených konfliktů o kontrolu nad ní, bylo zabito nebo v důsledku nemoci a hladomoru zemřelo 12 000 lidí a 160 000 jich bylo násilně vysídleno. Ačkoliv konflikty v této oblasti nebyly ničím výjimečným, masová likvidace zdejšího obyvatelstva a jeho kultury započala až v souvislosti s těžbou a transportem ropy. V 1982 zde v oblasti poblíž města Koch objevila ložiska ropy americká společnost Chevron. Firma byla první, kdo započal s její těžbou. V roce 1984 však oblast opouští, poté co byli tři její těžaři zabiti povstaleckými jednotkami. V následujících letech byla činnost v oblasti pozastavena a v souvislosti s druhou občanskou válkou se území střídavě dostávalo pod kontrolu rebelů nebo vládních jednotek. K návratu těžařských společností došlo znova v roce 1997, kdy koncesi na těžbu obdržely firmy Lundin Oil, OMV, Petronas a Sudapet. K teroru a násilnému vysídlováním obyvatelstva v oblasti začalo docházet 1998, kdy provládní nuerské jednotky zaútočili na obyvatele města Leer, mnoho jich pobili. Ti, kterým se podařilo uprchnout, umírali na malárii ve snaze zachránit se úkrytem v bažinách. Lhostejnost těžařských společností k násilí páchanému vládními jednotkami na civilním obyvatelstvu se poprvé stala terčem kritiky ve zprávě mezinárodní nevládní organizace Human Rights Watch v roce 2003. V období v letech 1998- 2002 docházelo k násilným akcím, s cílem vyhnání obyvatelstva z Bloku 5A, hlavně poblíž měst Nhialdiu a Duar. Organizace, zabývající se bojem proti chudobě Oxfam spustila v roce 1998 program na pomoc pro bezmála 25 000 nuceně vysídlených obyvatel ve státě Jednota. V oblasti také působila organizace Lékaři bez hranic, jejíž tábor byl vypálen v lednu

---

³⁴ Average wheater in Juba, Sudan. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://www.weather-and-climate.com/average-monthly-Rainfall-Temperature-Sunshine,Juba,Sudan>

1998. S problematikou obyvatel a jejich případné repatriace souvisí problematika zátěže životního prostředí v důsledku narušení ekosystému výstavbou infrastruktury (přehrazení přirozených odtoků bažin pozemními komunikacemi) a rizika kontaminace vzhledem k tomu, že některá pole se nacházejí v těsné blízkosti Nilu. Po vzniku samostatného Jižního Súdánu v roce 2012 uzavřela jeho vláda dohodu se společnostmi Petronas Caligari Nile, ONGC Videsh a Nile Petroleum Corporation (Nilepet) o pokračování průzkumu ložisk a těžbě ropy. Jejich spojením vznikla nová společnost SUDD Petroleum Operating, registrovaná 7. 3. 2012 na Mauriciu.³⁵

2.2. Politicko- demografická charakteristika

Stát Jižní Súdán tvoří 10 menších států (viz příloha). Jsou to: Střední rovníkový stát, Východní rovníkový stát, Západní rovníkový stát, Jezera, Západní Bahr al- Ghazál, Severní Bahr al- Ghazál, Warrap, Jonglei, Jednota a Horní Nil (Upper Nile). Jejich uspořádání odpovídá historickému rozdělení do tří větších oblastí: Bahr al- Ghazal, Equatorie a Horní Nil (Greater Upper Nile).³⁶ Státy se dále dělí na správní oblasti, kterých je celkem 86.³⁷

Administrativně samostatným územím je oblast Abeyi u hranic se Súdánem, jejíž referendum o tom, zda se připojit k nově vznikajícímu Jižnímu Súdánu či zůstat součástí Súdánské republiky bylo v r. 2011 přerušeno obsazením území súdánskou armádou. Ta oblast nadále okupuje, navzdory jejím snahám o připojení se k Jižnímu Súdánu. Oblast byla již odedávna nárazovým územím, kde docházelo ke střetu dvou poměrně odlišných kulturních prostředí jihu a severu tehdy největšího afrického státu, Republiky Súdán. Nejpodstatnějším faktorem rozdmýchávajícím po léta nepokoje v této oblasti je hranice nikoliv pouze geografická, ale i náboženská. Zatímco na severu převládá již od středověku tradice islámská a základy zdejšího právního systému vychází s muslimského zvykového práva Šaría, působí na jihu vedle sebe jednak silná křesťanská tradice, jednak ještě starší a neméně významná tradice místního animistického náboženství. Toto hluboce zakořeněné schizma lze demonstrovat na soužití dvou dominantních etnik, žijících v Abyei od 18. Století. Jsou to

---

³⁵ Block 5A. (15. 3. 2014) Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/Block_5A,_South_Sudan

³⁶ Administrative divisions and their centres. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://www.pcgn.org.uk/South%20Sudan-ADM1s%20and%20centres%202011.pdf>

³⁷ States and counties. (7. 2. 2014, 22:10).Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/South_Sudan#States_and_counties

Ngokové, odnož národa Nuerů a Messiriové, kočovní pastevci dobytka, hlásící se k islámu. V minulosti navzdory občasným konfliktům dokázali obě etnika žít vedle sebe a bylo tomu tak i v průběhu 19. Století, kdy byl region pod správou Britského kondominia, souhrnně nazývaný jako Anglo-egyptský Súdán. Etnické nevráživosti pak využilo několik po sobě následujících súdánských vlád. Poprvé k tomu došlo v souvislosti s vypuknutím První občanské války v r. 1965. Messiriové byli vyzbrojováni, aby vytlačili jednotky Súdánské lidově-osvobozené armády (SPLA) z okupovaného území.³⁸ Messirie zpočátku motivovaly hlavně obavy ze ztráty svých práv v důsledku možného připojení regionu k autonomnímu jihu a později s rozvojem těžby nerostných surovin ztráta jejich mobility, jako důležitého předpokladu jejich obživy. Militarizace celého etnika měla za následek vytlačení národa Dinků a rozšíření působnosti do oblastí na jihu ve státech Jednota a Bahr al Ghazál. Snahy jihu a severu o připojení Abyei k jednomu či druhému celku pak pokračovaly v průběhu obou občanských válek a určitý status se území podařilo vydobýt teprve v r. 2005 po ukončení Druhé občanské války. Tehdy se v důsledku podepsání mírové smlouvy stalo Abyei tzv. transportní zónou. Na základě podepsání Abyeiiského protokolu byla zřízena komise složená ze zástupců centrální Súdánské vlády, zástupců Súdánské lidově-osvobozené armády a mezinárodních expertů, která se měla zabývat umístěním sporných hranic, rozdělením nerostného bohatství a ploch, užívaných jako pastviny.³⁹ V souvislosti s děním v Abyei v 21. století nelze nezmínit konflikt, probíhající na území v souvislosti se snahami jižního Súdánu o samostatnost, zvláště pak v období těsně před uskutečněním referenda a po jeho ukončení. Oblast Abyei v období mezi březnem a červnem 2011, navzdory úmluvě o mezinárodní správě tohoto území ocitla pod okupací Federativní republiky Súdán, mocnosti která zde již delší dobu fakticky vykonávala správní funkci.⁴⁰

Hlavní město Džuba je zároveň hlavním městem provincie Středního rovníkového státu. V 19. Století byly osady nedaleko současného města nejjihnější opevněnou výspou spadající pod sféru vlivu egyptské armády. V područí Britského dominia a jeho spojení Egypta zůstala celá oblast od konce 19. století až do r. 1956, kdy Velká Británie v rámci

---

³⁸ Misseriya. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://de.wikipedia.org/wiki/Misseriya>

³⁹ Abyei protocol. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: http://www.usip.org/sites/default/files/file/resources/collections/peace_agreements/abyei_05262004.pdf

⁴⁰ Kämpfe um Abyei. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://www.reuters.com/article/2011/05/21/sudan-abyei idAFLAE17185520110521?pageNumber=1&virtualBrandChannel=0>

dekolonizačního procesu definitivně upustila od myšlenky připojení jižního Súdánu a Ugandy k Britskému koloniálnímu impériu. V roce 1955, sedm let po podpisu tzv. Džubské úmluvy, v rámci níž došlo k vyhlášení samostatného státního celku spojením severního a jižního Súdánu, dochází k vojenskému povstání ve městě Torit ve Východním rovníkovém státě. Tyto akce se později ukázaly být jedním ze spouštěcích faktorů První súdánské občanské války, v níž Džuba sehrála svou roli nejen jako důležitý strategický bod, ale také jako epicentrum četných bojových střetnutí. Toto přístavní město s přibližně 375 000 obyvatel, je zároveň nejjihněji položenou stanicí lodní dopravy na Nilu. V minulosti, před vypuknutím občanské války bylo město rovněž významným dopravním uzlem spojující významné pozemní komunikace z Ugandy, Etiopie a DR Kongo. V současnosti je však Džuba v tomto smyslu mrtvým městem, jelikož jak pozemní tak říční doprava zde prakticky nefunguje. V roce 2003 začala jihosúdánská autonomní vláda ve spolupráci s Mírovým institutem Spojených států se zprůchodňováním hlavních tahů.⁴¹

2.3 Charakteristika významných etnik

Problémy soužití na úrovni etnik, jsou jednou z nejdůležitějších dimenzí nejen konfliktů, probíhajícího od roku 2013, ale také proběhnuvších občanských válek. Tradiční rivalita mezi dominantními etniky spojená životním stylem kočujících pastevců, nabývá na intenzitě v souvislosti s dopady ozbrojených konfliktů, násilného vysídlování v souvislosti s těžbou a transportem ropy a degradací krajiny. Po zjištění základních informací o dominantních etnických skupinách spatřujeme paradox ve vzájemném nepřátelském nazírání mnohých etnik. Ty navzdory tomu, že jsou si v mnoha ohledech podobné a jejich vývoj probíhal po určitou dobu společně, neváhají pod záminkou kmenové či etnické nadřazenosti systematicky likvidovat příslušníky jiných etnik. Následující odstavce jsou věnovány třem nevýznamnějším etnikům, jež jsou dále tvořena četnými kmenovými společenstvími. Důraz je kladen na popis tradičního způsobu života, náboženství a společenského uspořádání. Při výběru byla zohledněna role etnického konfliktu Dinků a Nuerů v současném dění v Jižním Súdánu. Následující popisy slouží k pochopení podoby současné společnosti v Jižním Súdánu a jejich největších problémů v oblasti etnického soužití a ekonomické samostatnosti.

---

⁴¹ History of Juba. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://en.wikipedia.org/wiki/Juba#History>

2.3.1 Dinkové

Dinkové jsou nejpočetnějším etnikem Jižního Súdánu. Jejich počet je odhadován na 2,5- 3 miliony. Existuje několik jmen, kterými jsou Dinkové označováni, většina z nich pochází od okolních etnik a národů. Sami sebe nazývají Jiengové nebo Muonyjangové. Arabové je nazývají Jienggeové, Šilukové pak Jangové.⁴² Dinkové obývají regiony Bahr al-Ghazar, Horní Nil a Jižní Kordofán. Do jejich teritoria spadají jak náhorní plošiny nacházející se v Bahr al- Ghazal, tak záplavové oblasti podél Bílého Nilu a travnaté plochy a savany na Horním Nilu.⁴³ Jejich ekonomika je závislá na tradičním chovu dobytka, drobném zemědělství, rybolovu a lovu. Vlastnictví dobytka je záležitostí rodinného kruhu a je od něj odvozena moc a postavení ve společnosti.⁴⁴ Na jejich území, konkrétně v západních a severních oblastech státu Horní Nil, Abeyi a v Jižním Kordofánu se nacházejí bohatá ložiska ropy. Území bohatá na lesy jsou jednak zdrojem dřeva, jednak umožňují pěstování plodin. Oblasti podél bílého Nilu umožňují rybolov.⁴⁵

Svůj mytický původ odvozují Dinkové od prvních potomků boha, označovaného Nhialic, kterými byli Garang a Abuk. Jejich potomkem byl Deng, který dal vzniknout všem Dinkům.⁴⁶

Jazyk Dinků, kterým hovoří většina příslušníků tohoto etnika, existuje v mnoha dialektech a variantách, používaných napříč nimi obývaného území. Je příbuzný s ostatními nilotskými jazyky a jeho jednotlivé varianty jsou mnohdy značně odlišné.⁴⁷

---

⁴² Dinka people. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line:

<http://www.gurtong.net/Peoples/PeoplesProfiles/DinkaJieng/tabid/189/Default.aspx>

⁴³ Dinka people. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <https://en.wikipedia.org/wiki/Dinka>

⁴⁴ Dinka cattle herding. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://kwekudee-tripdownmemorylane.blogspot.cz/2012/10/dinka-people-great-cattle-herders-of.html>

⁴⁵ Dinka Economy. Dostupné on-line:

<http://www.gurtong.net/Peoples/PeoplesProfiles/DinkaJieng/tabid/189/Default.aspx>

⁴⁶ Dinka- Religion. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: [https://de.wikipedia.org/wiki/Dinka_\(Volk\)#Dinka-Religion](https://de.wikipedia.org/wiki/Dinka_(Volk)#Dinka-Religion)

⁴⁷ Dinka Sprache. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: [https://de.wikipedia.org/wiki/Dinka_\(Sprache\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Dinka_(Sprache))

Společenská hierarchie je založena na pokrevních rodových liniích, které jsou doplňovány sňatky. Určitá skupina klanů svůj původ odvozuje od některého z náčelnických vůdců, případně jeho klanu (v originále beny), na jehož kulturní a mocenský odkaz pak navazují. V této tradici hraje rozhodující roli mýtus, z něhož kmen, či klan odvozuje náboženskou a politickou nadřazenost. Druhá skupina, u níž pokrevní dědictví nesplývá s náboženskými představami, bývá obecně označována termínem commoners, což lze přeložit jako běžní lidé, či plebejci, bývá označována domorodým termínem kic.⁴⁸

Přestože jsou Dinkové silně etnocentričtí, svým založením jsou pohostinní a dodržují pevně stanovené morální zásady, projevující se mj. v jejich rituálech při hostinách. Velmi vysoko je ceněna osobní čest, pro kterou v jejich jazyce existuje slovo dheeng.⁴⁹ V jednání s ostatními uplatňují princip reciprocity. V dnešní době patří k jednomu s nejméně civilizací ovlivněných etnik, především kvůli silnému zaměření do nitra své kultury a vyznávání původních hodnot. V centru jejich kultury i nadále stojí chov dobytka, který slouží jako dar při uzavírání sňatků, k placení dluhů, obětem a rovněž jako platidlo. Chlapcům, kteří dosáhnou dospělosti je jejich opatrovníkem či rodičem věnováno dobytče. Jméno, které mladík následně obdrží je odvozeno od barvy jemu darovaného býka. Dívky jsou pojmenovávány stejným způsobem, i když s příchodem dospělosti žádný dobytek nedostanou. Jejich jmenovatelem je nesilnější a nejlepší kus ze stáda, věnovaného její rodině rodinou ženicha při svatbě, případně pocházející ze stáda jejího otce. Nepřekvapí informace, že v jazyce Dinků existuje celá škála pojmenování dobytka.⁵⁰

Uzavření sňatku je povinností každého Dinky. Muži mají ve zvyku pojmut co nejvíce manželek za účelem udržení pokrevní linie a jejího rozrůstání. Pro nezasvěcence může rovněž působit obskurně zvyk, kdy je žena provdána za muže, který zemřel již v dětství a jeho následné uznávání jako otce- ducha. Cena nevěsty se liší v závislosti na jednotlivých územích a hlavně na postavení rodiny, ze které pochází. Může se pohybovat v rozmezí několika

---

⁴⁸ Dinka society. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line:

<http://www.gurtong.net/Peoples/PeoplesProfiles/DinkaJieng/tabid/189/Default.aspx>

⁴⁹ Dinka Society . (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line:

<http://www.thefreelibrary.com/The+Cow+and+the+Thing+Called+%22What%22%3A+Dinka+Cultural+Perspectives+on...-a054117761>

⁵⁰ Dinka cattle. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line:

<http://www.gurtong.net/Peoples/PeoplesProfiles/DinkaJieng/tabid/189/Default.aspx>

desítek kusů až po stáda čítající několik set kusů dobytka. Obdobně stoupá cena nevěsty v závislosti na postavení rodiny ženicha. Sex má u Dinků pouze reprodukční význam a smilstvo je považováno za vážný prohřešek, který může v krajních případech vést k hluboké nenávisti mezi jednotlivými klany, případně k vypuknutí mezirodové války. Naprostým tabu je incest.⁵¹

Iniciace členů společenstva do dospělosti je spojeno s určitými obřady. Chlapcům jsou extrahovány čtyři dolní špičáky jako znamení dospělosti. U dívek je vstup do dospělosti spojen s oslavou, která demonstruje připravenost na manželství. Dalším rituálem, praktikovaným u některých kmenů je skarifikace u žen, kterou osoba dává najevo příslušnost k určité věkové či společenské skupině.⁵²

Dinkové jsou národem acefalickým, což znamená, že neexistuje jediná autorita, třímající mocenské otěže a nadřazená ostatním. Často bývají označovány jako nestratifikované či rovnostářské. S tím souvisí neexistence státních celků a politických institucí. Každá skupina je tak nezávislou politickou jednotkou. V současnosti jsou taková společenství výjimkou.⁵³

Náčelnictví je u Dinků dědičné a spojené s titulem beny (mn. č. bany), což lze přeložit také jako odborník nebo vojenský důstojník. Náčelníkům jsou přisuzovány nadpřirozené schopnosti a nosí tradiční symbol- rybářský oštěp. Duchovní vůdci obecně požívají velké autority, která je činí nadřazené sekulární moci, kterou až na výjimky odmítají. Dinkové věří v komunikaci s duchy zemřelých. Místo sloužící k setkávání se zásvětím se nachází v každé usedlosti. Centry kultury a společenského života jsou přirozeně tábory, vznikající v okolí místa, kde se pase dobytek.⁵⁴ Zde dochází k utužování společenských hodnot, typických pro toto etnikum jako čest, odvaha a úcta k pravidlům. Kulturní dědictví je uchováváno pomocí

---

⁵¹ Dinka customs and traditions. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line:

<http://pioockuthuongjangda.wordpress.com/2012/02/04/who-are-the-dinka-people-of-south-sudan/>

⁵² Dinka initiation. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://saharanvibe.blogspot.cz/2007/03/dinka-of-sudan.html>

⁵³ Acephalous society. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/Acephalous_society

⁵⁴ Cattle camps in South Sudan (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://foodsecuritycluster.net/sites/default/files/Pastoral%20livelihood%20presentation%20UNCT%20Juba.pdf>

ústní tradice, znalosti písní, tanců a v neposlední řadě bojových dovedností, které jsou u Dinků na velmi vysoké úrovni.⁵⁵

Mnoho společného mají z kulturního i jazykového hlediska Dinkové společného s Nuery a Šiluky. V poslední době jako u mnoha ostatních tradičních kultur dochází v mnoha oblastech života k pronikání moderních, či cizorodých prvků. Tato implementace se projevuje zejména v pozvolné konverzi ke křesťanství, či islámu a také užívání moderního ošacení západního typu, nebo naopak oděvu typického pro islámské regiony, který se nazývá jellabyia.⁵⁶

To co v posledních desetiletích nejvíce ovlivnilo život nejen Dinků, ale i ostatních společenství byla bezpochyby vleklá občanská válka. Mnoho z nich bylo nuceno změnit své teritorium a stali se tak doslova vysídlenci ve vlastní zemi, případně uprchli do sousedních států. Tradiční pastevecký způsob života se v důsledku krize pozvolna měnil a dobytek, původně pýcha Dinků postupně získal uplatnění spíše v zemědělství. Mnoho Dinků bylo nuceno putovat stovky kilometrů do sousední Ugandy nebo Demokratické republiky Kongo, kde prodávali svůj vysoce ceněný dobytek, aby si opatřili alespoň základní spotřební zboží.⁵⁷ Mezinárodní humanitární intervence v zemi se soustředí na monetizaci ekonomiky a motorizaci dopravy. Přestože tyto procesy postupují jen pozvolně, jsou příslibem zlepšení životních podmínek Dinků. V důsledku válečných konfliktů došlo ke vzniku četných diaspor v Evropě, Americe a Austrálii, jejichž členové jsou se svými příbuznými v kontaktu a podporují je finančně.⁵⁸

2.3.2 Nuerové

Ačkoliv se této myšlence mnoho z dnešních Nuerů brání, v minulosti probíhal kulturní vývoj tohoto etnika a etnika Dinků do jisté míry společně. Nuerové, sami sebe nazývající Nei ti Naath (v překladu „lidé“) jsou druhým nejpočetnější skupinou obyvatel v Jižním Súdánu.

---

⁵⁵ Dinka virtues. (7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line: <http://strategyleader.org/profiles/dinka.html>

⁵⁶ Traditional islamic clothes. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://en.wikipedia.org/wiki/Jellabiya>

⁵⁷ Dinka replacement. (7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line: <http://williamorule.com/2013/11/04/dinka-continuation-or-nuer-replacement/>

⁵⁸ Dinka diaspora. (7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line: <http://www.gurtong.net/ECM/Editorial/tabid/124/ctl/ArticleView/mid/519/articleId/14418/Appeal-From-Nuer-Dinka-Diaspora-Community-In-USA.aspx>

Počátkem 19. Století započala nuerská expanze směrem na východ přes řeky Nil a Zeraf, která vedla k asimilaci okolních národností, většinou Dinků a Anyuaků. Nuerská populace převládá v oblastech Horního Nilu, sahající až po oblasti na řekách Baro a Pibor u východních hranic Jižního Súdánu s Etiopií. Jejich územní expanze se v minulosti přelévávala do Etiopie a donutila Anyuaky k přesunu do oblasti vysočin.⁵⁹

Nuerové jsou dominantním etnikem, s populací soustředěnou hlavně na Horním Nilu, v převážně bažinatých oblastech mezi městy Bentiu, Pangak, Akobo a Nasir. V současné době žijí Nuerové převážně usedlým způsobem života a obživu si zajišťují zemědělstvím, přičemž významným faktorem ekonomiky zůstává tradiční chov dobytka a honáctví. Částečně zaplavená a na vegetaci bohatá území, podél Horního Nilu umožňují lov a rybolov, jakož i pěstování akácie, jako důležitého zdroje suroviny, používané v potravinovém průmyslu, známé jako arabská guma. Na západě jejich území se nacházející, enormně bohatá ložiska ropy mají na blahobyt nuerského etnika v současnosti spíše devastující účinek.⁶⁰ Tato situace, označována v současnosti za humanitární katastrofu vzniká hlavně v souvislosti s boji o přírodní zdroje, jako jedním z důležitých faktorů vzniku občanských válek a příčinou historicky enormní zátěže životního prostředí.⁶¹

Podle tradice se Nuerové vyvíjeli odděleně od svých sousedů, např. Dinků. Tato myšlenka je obsažena i v jejich mýtu o stvoření, kde se vypráví o společném otci obou národů, který je uctíván jako bůh. Podle příběhu měli Nuerové obdržet od boha jako dar tele, zatímco Dinkové krávu. Dinkové, proslulí svou vychytralostí, si však namísto jim přislíbené krávy vzali mladé tele a tím na sebe přivolali věčný boží hněv, který je jablkem sváru mezi oběma národnostmi. Na většině jimi ovládaného území, se hovoří jazykem Nuerů, patřícího do skupiny nilotských jazyků, ten je do značné míry příbuzný jazyku Dinků a Šiluků, z čehož vycházejí i moderní jazykové teorie. Iniciační obřady velmi připomínají obřady sousedních národů. U chlapců i dívek při něm dochází k extrakci předního, horního i dolního chrupu. Po iniciačním dosáhli prvního stupně dospělosti. Který se nazývá „dětský“. Dosažení dalšího

---

⁵⁹ Dinka- Geschichte. Dinka diaspora. (7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line: [http://de.wikipedia.org/wiki/Nuer_\(Volk\)#Geschichte](http://de.wikipedia.org/wiki/Nuer_(Volk)#Geschichte)

⁶⁰ White Nile. (7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/White_Nile

⁶¹ Nuer ethnic. (7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line: <http://www.gurtong.net/Peoples/PeoplesProfiles/NuerNaath/tabid/223/Default.aspx>

stupně dospělosti zvané wut, předchází obřadní zjizvení čela 5- 6ti rovnoběžnými řezy. Rituálem, který rozhodně není pouze specifikem Nuerů, procházejí pouze chlapci. Přijetí znamená stojí na začátku cesty k následujícímu stupni, zvanému ric. Po uzavření sňatku žijí rodiny převážně usedlým způsobem, v blízkosti stáda, které čítá v závislosti na postavení rodiny 35- 50 kusů dobytka. Politické uspořádání Nuerů lze charakterizovat jako konfederaci nezávislých, samosprávných celků, uspořádaných na principu pokrevní příbuznosti a klanové soudržnosti. Politická moc je v tomto případě úměrná postavení klanu. Politická rozhodnutí v rámci jednotlivých vesnic a táborů jsou v rukou starších kmene. Záležitosti vojenské spadají pod pravomoc generála, označovaného místním výrazem gwan muot. Správní funkce a jurisdikci má na starosti osoba nazývaná kuar muon. Systém administrativního výběru vůdců v zemi funguje od r. 1932.⁶²

Vedle hlavního boha Kuotha jsou uctíváni také proroci, z nichž nejznámější je Ngundeng z Lou. K přenosu kulturního dědictví, zejména v podobě lidových vyprávění a písní, dochází ústní formou. Mezi artefakty hmotné kultury patří obřadní i válečné oštěpy a hole, případně pletené koše dieny sloužící k přepravě nákladu, či nošení dětí během dlouhých cest. Vztahy Nuerů s okolními národnostmi jsou z mnoha důvodů proměnlivé. S některými sousedními etniky, jako např. s Šiluky udržují přátelské vztahy a dokonce dochází i uzavírání pokrevních svazků. Díky nezávislé a výbojně povaze Nuerů však dochází k častým násilným konfliktům s Dinky a Anyuaky, jehož pravidelnou součástí jsou loupeživá přepadení vesnic a osad. Důvodem ke konfliktu je často narušení jejich kulturního a náboženského prostoru. Tento faktor výrazně ovlivnil první kontakty s Araby a jejich muslimskou vírou, která byla Nuery razantně odmítána.⁶³

Události, které v posledních desetiletích razantně ovlivnily chod nuerské civilizace v horším slova smyslu, jsou vleklé války, vznik monetární ekonomiky a objev ropných ložisek. Kombinace těchto faktorů je příčinou chudoby, kriminality a násilného vysídlování.

2.3.3 Šilukové

Spolu s Dinky a Nuery se s počtem 500 000 příslušníků jedná o jednu z dominantních skupin v Jižním Súdánu. Šilukové jsou nejpočetnější skupinou Luo- nilotického obyvatelstva, žijící na obou březích Nilu v okolí města Malakal. Před vypuknutím druhé občanské války v tehdejší Súdánu, obývali Šilukové rovněž početné osady podél severního břehu řeky

---

⁶² Nuer Volk. (15. 3. 2014) Dostupné on-line: [http://de.wikipedia.org/wiki/Nuer_\(Volk\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Nuer_(Volk))

⁶³ Kultur der Nuer (15. 3. 2014) Dostupné on-line: [http://de.wikipedia.org/wiki/Nuer_\(Volk\)#Tanz_und_Musik](http://de.wikipedia.org/wiki/Nuer_(Volk)#Tanz_und_Musik)

Sobat, nacházející se v severovýchodní části země. Na jejich území se rozkládají rozsáhlé travnaté plochy, ojediněle proložené stromovým porostem. Tradičním způsobem obživy je chov hospodářských zvířat, hlavně koz a skotu, doplněný pěstováním zemědělských plodin, hlavně čiroku, kukuřice, fazolí a sezamu. Šilukové jsou obratnými rybáři a dokážou využívat přírodního bohatství oblastí v blízkosti Nilu a jeho četných přítoků.

Šilukové jsou skutečným národem se společným jazykem, územím a ústřední autoritou. Mají propracovaný systém zvyků a tradic, který do značné míry ilustruje názorová stanoviska a způsob výkonu moci a obecně společenské vztahy.

Příslušníci tohoto etnika hovoří šilukštinou, která náleží do luotské větve západonilotské podskupiny západosaharské jazykové skupiny. Historickým vůdcem Šiluků byl Nyikang, kulturní hrdina údajně božského původu, o němž se traduje, že jeho zdraví je spjata se stavem národa jako takového. Ačkoliv bylo u šiluků v hojné míře součástí obživy zemědělství a rybolov, jako u většiny etnik patřících do nilotské skupiny byl nejdůležitější součástí ekonomiky chov dobytka. V období mezi lety 1490- 1865 tvořili Šilukové jednotný státní útvar, nacházející se na území dnešního jižního Súdánu, nazývaný Šilucké království. Většina šilucké populace jsou křesťané, a nutno podotknout, že patří mezi první nilotská etnika, která toto náboženství přijala. Část populace vyznává tradiční náboženství nebo jeho kombinaci s křesťanstvím a jen malé procento populace se hlásí k islámu. První křesťanští misionáři na šiluckém území náleželi k episkopální církvi a začali zde působit koncem 19. století. Jméno Šiluk je zkomoleninou domorodého pojmenování Chollo. Tato národnost čítá kolem stovky etnických komunit.⁶⁴

---

⁶⁴ Shilluk people: (3.2.2014) Dostupné online na:

<http://www.gurtong.net/Peoples/PeoplesProfiles/Shillukchollo/tabid/230/Default.aspx>

3 Historické souvislosti

V občanské válce probíhající mezi vládou Jihosúdánské republiky a povstaleckou organizací SPLA lze mimo nejzřetelnější politické dimenze vysledovat neméně významnou dimenzi etnickou. Jak vyplývá z dosavadních informací o aktuální situaci, jsou střety nepřátelských stran doprovázeny útoky na civilní obyvatelstvo, mající podobu etnických čistek. V průběhu občanských válek ve 20. století bylo již tehdy problematické soužití etnik v rámci budoucího samostatného státu jen jedním z mnoha problémů a rozhodně ne tím nejpalčivějším. Pokud chceme pochopit důvod etnické nesnášenlivosti, musíme se seznámit s minulostí národů, chceme-li etnik Dinků a Nuerů, jejich způsobem života, tradicemi a jejich konfrontací s moderní dobou.

3.1. Historické pozadí konfliktu mezi Nuery a Dinky

Existuje předpoklad, že vývoj obou etnik probíhal určitou dobu společně. Ten je podpořený několika faktory, např. do jisté míry splývající náboženské představy, společný mýtus o stvoření, hierarchické uspořádání atd. Obě etnika obývala v minulosti společná území a až na výjimky, představující lokální konflikty nebo klanové spory, spolu dokázala vycházet a do jisté míry se respektovat. Vzhledem k expanzivní povaze obou etnik, která je do jisté míry determinována tradičním pasteveckým způsobem života, nelze ani období před příchodem koloniálních mocností považovat v žádném případě za idylická a rozporů prostá. Navzdory sporům, trvajícím mnoho let nelze hledat kořeny současné etnické podoby konfliktů v „odvěké“ nenávisti Dinků a Nuerů. Všední konflikty, s nimiž se obyvatelé v rámci etnických skupin na území současné Jihosúdánské republiky ale i okolních států museli potýkat, měli společného jmenovatele. Tím nebyly politické důvody, ale citelná geografická omezení, která v závislosti na nutnosti hnát dobytek v průběhu roku z místa na místo, v oblastech s vysokou mírou degradace krajiny, vedla k eskalaci soutěže mezi jednotlivými skupinami do podoby lokální nepokojů a kmenových válek. Ve snaze, vyhnout klamnému dojmu, že takové boje probíhaly pouze na mezietnické úrovni, je třeba podotknout, že nejen mezi jednotlivými etniky, ale i na úrovni rodin a kmenových společenství v rámci téhož etnika docházelo k celé řadě událostí, jejichž řešení bylo záležitostí výhradně lokálních vůdců. Při této konstelaci tedy zásluhou tradičního společenského uspořádání, které vzhledem k relativně malé hustotě obyvatelstva tvořilo regulační systém, nedocházelo k vypuknutí konfliktu celonárodní povahy. Zásadní změnu společenského paradigmatu přinesla do této

oblasti správa Velké Británie, konkrétně začlenění oblasti dnešní Jihosúdánské republiky pod správu Kondominia Anglo-egyptského Súdánu, Britského koloniálního impéria.⁶⁵

Koloniální nadvláda dokázala umně využít rozdílné ochoty konkrétního etnika přijmout britskou správu a případně s kolonizátory spolupracovat. Jako eventuelní partner se od počátku jevílo spíše etnikum Dinků, jehož ochota spolupracovat, na rozdíl od Nuerů a následná politická protekce zavedla vzniku do dnešních dnů trvající nenávisti.⁶⁶

3.2 Islamizace na území současného Jižního Súdánu

Ve velké míře se islámu podařilo integrovat se do afrického kulturně- náboženského podvědomí. V některých oblastech dokonce úplně nahradil tradiční modely, případně jejich projevy významně potlačil. Pronikání islámského živlu na území dnešního Jižního Súdánu započalo již v raném středověku v souvislosti s existencí státních útvarů na území dnešního Súdánu (Núbie, Makuria) a jejich výpravami hlouběji do vnitrozemí směrem na jih za účelem lovu otroků. Později na přelomu prvního tisíciletí představovali otroci nejen významný obchodní artikl a levnou pracovní sílu, ale stali také jádrem armády tehdy fátimovského Egypta. Období 19. století, kdy docházelo k únosům černošského obyvatelstva, jehož práce, a výnosy z jeho prodeje tvořily páteř ekonomiky tehdejších velmocí, například Núbie, Egypta, Berberského království a arabského světa obecně, je dodneška uchováváno v historické paměti jihu jako „období temna“. Kulturní transfer islámu tak v marginálních regionech, kterým severní oblasti současného Jižního Súdánu byly, do značné míry probíhal jen jako přidružený proces. V severní části bývalého jednotného Súdánu byla tradice islámu stále silnější s ohledem na geografickou přístupnost a kulturní tradici. Navzdory křesťanské tradici zde od 7. století převládl Islám a dnes je zde zcela dominujícím náboženstvím. Zde se problematika náboženského konfliktu týká rozdílů v rámci kulturně odlišných skupin, vyznávajících stejné náboženství. Islamizace se zde transformovala do podoby pokusů o oslabení tradičních afrických muslimů, což je početná skupina etnických Afričanů, která si zachovala tradiční zvyky a hodnoty, na rozdíl od početnější skupiny muslimů, která přijala

---

⁶⁵ Conflict between Nuer and Dinka: (3. 2. 2014) Dostupné on-line: www.southsudannewsagency.com/opinion/editorials/why_are_the_dinka_and_nuer

⁶⁶ Anglo- Egyptian Sudan: (3.2. 2014) Dostupné on-line: http://de.wikipedia.org/wiki/Anglo-%C3%84gyptischer_Sudan

arabský způsob života, oblékání a kultury. Závažnější překážkou šíření islámu byla konfrontace s tradičními animistickými náboženstvími, rozšířenými hlavně na jihu tehdejšího Súdánu.⁶⁷

V politické rovině lze jako přímou snahu o potlačení tradičního společenského a právního uspořádání vnímat zavedení práva šaría prezidentem Nimeiryem v roce 1983. Tento krok se setkal s vlnou odporu nejen na problematickém jihu. Invazivní právní doktrína islámu zde narážela na několik překážek. Tou první byl zavedený systém civilních soudů a místních kmenových autorit. Docházelo k rozporu s tradičním způsobem řešení sporů a formami trestů a vyrovnání. Do života přírodních národů, jejichž náboženské a společenské cítěn bylo z podstatné části formováno vztahem k prostředí a tradičním způsobem života, vnesla Šaría systém přísných sankcí, vázaných na náboženský kodex, který se v mnohém odlišoval od tradičního způsobu života. Některé významné prvky tradičního způsobu života nemuslimských, zvláště pak animistických etnik na území Súdánu, jako například krádeže dobytka a uznávání polyteistických božstev jsou v přímém rozporu s právem šaría a důslednost v trestání těchto prohřešků vyvolala u domorodých obyvatel vlnu nenávisti. Ačkoliv islám jako kulturní a ideologický protipól ustoupil v Jižním Súdánu v současné době vnitrostátním etnickým konfliktům i nadále zůstává jedním ze zdrojů napětí, zvláště pak na severu země.⁶⁸

3.3 Vliv koloniální správy na propuknutí konfliktu v Súdánu

V postkoloniálním období se naplno projevil problém navázat na multietnické soužití v rámci nově vznikajících států, jejichž hranice odpovídaly koloniálnímu rozdělení. Toto rozdělení mělo správně- politický charakter a v mnoha případech neodpovídalo historickému rozdělení území na základě kmenů. V souvislosti se Súdánem se taková situace přihodila kmenu Zaghawa v Dárfúru, jehož území protnula hranice mezi britským a francouzským koloniálním impériem. V důsledku politického rozdělení se část národa Zaghawa ocitla na území Čadu a následně se také zapojila do konfliktu probíhajícího v Dárfúru. Oblast Dárfúru byla až do roku 1916 zdánlivě nezávislou oblastí uvnitř egyptsko- osmanského impéria, již

---

⁶⁷ Islamisation of Sudan: (19. 3. 2014) Dostupné on- line: en.wikipedia.org/wiki/Islamisation_of_Sudan

⁶⁸ President Gaafar Nimeiry: (19. 3. 2014) Dostupné on- line: en.wikipedia.org/wiki/Gaafar_Nimeiry#1980.E2.80.931985

jistou míru autonomie poskytovala přítomnost četných kmenových států. S připojením země k britskému koloniálnímu impériu však došlo k radikálnímu obratu. Oblast najednou ztrácela část své samostatnosti a v rámci nového celku představovala marginální území, čemuž také odpovídala nedostačující podpora vlády, orientované na podporu hlavně v oblasti Chartúmu. Koloniální politika, která si nikterak nelámala hlavu s nenásilným a dlouhodobým řešením vnitrostátních konfliktů, některým etnikům stranila a snažila se připravit o participaci v samosprávě a politickém životě slabší etnika. Zároveň tím, že často jedno etnikum povýšila nad druhé, jako tomu bylo ve Rwandě v případě Tutsiů a Hutuů nebo Súdánu v případě kmenů na jihu, položila základy budoucí etnické nesnášenlivosti.⁶⁹

3.4 Vliv dostupnosti a využívání zdrojů na propuknutí konfliktu v Súdánu

Ekonomická nevyrovnanost jihu a severu bývalého jednotného Súdánu, je dlouhodobě uváděna jako jedna s příčin vypuknutí nejen první a druhé občanské války, ale byla také rozhodujícím argumentem povstalců, požadující nejprve autonomii a následně samostatnost jihu. Navzdory nepříznivým klimatickým podmínkám a postupující desertifikaci byla průmyslová střediska (výrobní závody, rafinérie) tradičně situována na bohatším severu již od dob koloniální správy. Zdroje surovin lze označit za jednu z příčin separatistických tendencí, které, zvláště pak v 2. polovině 20. století, vedly k eskalaci konfliktů. Přímá souvislost mezi rozpoutáním konfliktu a boje o zdroje je zřejmá především v případě ropy. Její bohatá naleziště na jihu přinášejí obyvatelům Jižního Súdánu obecně jen malý užitek a výnosy z její těžby jsou nerovnoměrně rozdělovány v rámci politických a vojenských elit. Ropa je z jihu dopravována ropovody do rafinérií na severu v Port Sudan, případně je odtud dále vyvážena surová. Jedním z hlavních faktorů, které podnítily vypuknutí druhé občanské války, byla nespokojenost obyvatel jihu, které v konfliktu zastupovala SPLM/A s faktem, že výnosy z těžby ropy se investují do rozvoje hlavně na severu Súdánu. Oblasti, kterými ropovody procházejí, jsou i dnes častým cílem rebelů, kteří se snaží o jejich obsazení a zablokování. Z hlediska poměru sil v konfliktu se jedná o efektivní způsob, pakliže ne vlastního obohacení, pak alespoň oslabení strany druhé. Omezení zdrojů silnější strany (v tomto případě centrální vlády) je možností, jak výsledek konfliktu ovlivnit, případně oddálit. Centrální vláda

---

⁶⁹ Hutuu Tutsi conflict origins (3. 3. 2014) Dostupné on- line:

<http://worldnews.about.com/od/africa/tutsihutu.htm>

v souvislosti se snahami rebelů o kontrolu nebo vyřazení ropovodů, odvádějících tento vzácný zdroj s oblasti dnešního Jižního Súdánu, již v minulosti podnikla mnohdy násilné kroky (plenění osad, bombardování oblastí, násilí na civilním obyvatelstvu), za účelem vysídlení obyvatelstva z blízkého okolí nerostných nalezišť. Oblast, bezprostředně zasažená boji o kontrolu nad územím, bohatými na podzemní ložiska ropy, bylo okolí města Bentiu. Město se nachází ve státě Jednota, poblíž hranic se Súdánem a v jeho blízkosti se nachází největší ropná pole na území Jižního Súdánu, jménem Heglig. V současnosti představují zisky z těžby ropy přibližně 98% rozpočtu Jižního Súdánu, což plně demonstruje význam tohoto odvětví a jeho kontroly v mezinárodním, ale hlavně vnitrostátním hospodářství. Způsob, jakým jsou kontrola zdrojů a riziko vypuknutí konfliktu vzájemně propojeny, přibližuje následující hypotéza.

Obtížně dostupný zdroj (v tomto případě ropa) poskytuje zisky pouze zahraničním společnostem, které najímají pouze kvalifikované pracovníky, kteří však většinou nepocházejí z regionů, kde probíhá těžba. Ziskem plynoucím z vývozu suroviny disponuje vláda, která jej většinou rozděluje nerovnoměrně a často dochází k protežování určité oblasti, nebo skupin na úkor marginalizovaných regionů, případně skupin obyvatelstva. V závislosti na geografické determinaci vzniká v případě konfliktu snaha separovat tato území v rámci autonomního či samostatného celku ve snaze převzít kontrolu na výnosy plynoucími z využívání zdroje nebo umožnění jeho využívání třetí straně. Opačným případem jsou zdroje, jejichž dostupnost je sice geograficky omezená, ale jejich získávání je umožněno širším vrstvám obyvatelstva a není podmíněno separací území, Příkladem takových zdrojů jsou zemědělské plodiny. Ilustrací těchto teorií v praxi může být situace v oblastech bohatých nalezišť ropy v Jižním Súdánu.

4 Konflikt v Súdánu a vznik jižního Súdánu

Současnou situaci v Jižním Súdánu je třeba vnímat jak vyvrcholení desítky let trvajících procesu osamostatnění, jehož hnacím motorem byly střídavě snaha o politickou ekonomickou a kulturně- společenskou autonomii. V jednotlivých obdobích, kdy se měnily cíle, jichž se mělo konfliktem dosáhnout, nebyli ani představitelé opozice vždy jednotní. Období občanských válek a následné cesty k samostatnosti dalo také vyniknout několika vůdčím osobnostem, jejichž stručné životopisy jsou ilustrací cesty k moci skrze vojenskou kariéru.

4.1. První občanská válka

Dlouhodobě napjatá situace mezi křesťanským a animistickým Jihem a islámským severem, získala již nedlouho před vyhlášením samostatného Súdánu v r. 1956 podobu ozbrojeného vnitrostátního konfliktu. Již 18. srpna 1955 došlo ke vzpouře členů Súdánských obranných jednotek ve městě Torit, jejichž rebelii vyvolaly informace o plánovaném omezování práv obyvatel jihu země. Poté co bylo povstání potlačeno vládními jednotkami, nezbylo povstalcům nic jiného, než svůj značně roztržitý odboj vést formou guerillové války ve venkovských oblastech.⁷⁰ Z počátku nejednotný odboj se již v roce 1955 zformoval do organizace Anyanya, tvořené z části toritskými rebely, zčásti studentským hnutím a dalšími povstaleckými skupinami. Skupina, kterou již od počátku oslabovali vnitřní nejednotnost a fikcionalismus, se rozšířila v oblastech Střední rovníkový stát, Horní Nil a Bahr al- Ghazál. Poté co se v jejím čele vystřídal několik vůdců, jejichž autorita nebyla mezi rebely vždy výhradně respektována, došlo v roce ke sjednocení povstalců v rámci nové organizace nesoucí název Jihosúdánské osvobozené hnutí (SSLM). V čele stál bývalý armádní poručík Joseph Lagu, který při puči svrhl svého předchůdce ve vedení Anyanya Gordona Muortata Mayena. Lagu mimo jiné navázal kontakty s izraelskou vládou a byl osobnost, pod jejímž vedením se jihosúdánské odbojové hnutí dokázalo poprvé prezentovat jako zástupce jihu v jeho boji za autonomii. V březnu 1972 došlo k uzavření mírové smlouvy v Adis Abebbě, které znamenalo formální ukončení občanské války. Jedním z výsledků bylo udělení částečné autonomie jihu v rámci jedné administrativní oblasti s vymezenými pravomocemi. V povstaleckých kruzích byl výsledek konfliktu přijímán různě. Někteří v něm

---

⁷⁰ Torit Rebellion. (15. 3. 2014). Dostupné on- line:

http://en.wikipedia.org/wiki/First_Sudanese_Civil_War#Course_of_the_war

viděli selhání vůdců opozice a nenaplnění ambicí odboje a založili vlastní organizace neuznávající výsledky dohody.⁷¹

4.2. Druhá občanská válka

Původně etnicko- religionistický konflikt mající kořeny v událostech první občanské války, vyeskalovalo v roce 1983 do podoby druhé občanské války. Příčinou víceméně neustávající nespokojenosti obyvatel jihu s vládou země nebyl pouze autoritativní islamistický režim jako takový, ale také jeho snaha kontrolovat bohatá naleziště ropy v oblasti hranice mezi severem a jihem země. Bohatá podzemní ložiska ropy byla v letech 1975- 1982 objevena v Bentiu, Jižním Kordofánu, Jednotě, Modrém Nilu, Adaru a Heglingu. Fakt, že tato ložiska slibovala obrovský výnos tomu, kdo nad nimi má kontrolu, vedlo k radikalizaci islamistů na severu, kteří přestali být vázáni dohodou z Addis Abeby z r. 1972, ustanovující mj. k respektování autonomie Jižního Súdánu. Vypršení její platnosti dne 5. června 1983 pak znamenalo vznik islámského státu a počátek druhé občanské války. V tomtéž roce stanul v čele povstalců John Garang a vznikla nová organizace Súdánská lidově- osvobozenecá armáda SPLA. V roce 1985 se napjatá vnitrostátní situace vyhrtila v souvislosti svržením vlády prezidenta Nimeiryho a nástupem Abdula Rahmana Suwara ad Dahhaba k moci. Ten zrušil dosavadní dohody, kterými jeho předchůdce garantoval jihu a jeho obyvatelům určitou míru autonomie a následně vydal vlastní zákon, který rovněž obsahoval právo šaría jako nedílnou oporu legislativy. K dohodě mezi povstalcí a vládou došlo v r. 1988, kdy obě strany uzavřely příměří a dohodly se na zrušení vojenských paktů s Egyptem a Libyí. Dohoda byla porušena již následující rok v souvislosti s problematickými vztahy politické reprezentace severu. V této době došlo ke svržení tehdejšího předsedy vlády Sadiqa al- Mahdího Umarem al- Bašírem, který se následně postavil do čela státu, doprovázen svou organizací Revolučními radou pro spásu Súdánu. Období působnosti al- Bašíra na postu hlavy státu bylo rovněž obdobím eskalace druhé občanské války, která si za dobu svého trvání v souvislosti s boji a chorobami vyžádala dva miliony obětí a donutila čtyři miliony obyvatel opustit své domovy. Al- Bašír se stal na jihu velice nepopulární osobou zejména v souvislosti s nekompromisní proislámskou politikou, která počítala se znovuzavedením muslimského práva šaría. V této oblasti podnikl al- Bašír kroky, vedoucí k oslabení autonomie jihu, zejména v oblasti spravedlnosti a fungování soudů. Trestní zákoník, jež vstoupil v platnost v r. 1991 měl za důsledek přemístění civilních soudů na jihu na sever země a jejich nahrazení

---

⁷¹ Anyanya. (15.3. 2014). Dostupné on- line: <http://en.wikipedia.org/wiki/Anyanya>

soudy islámskými. Tou dobou již docházelo k plošnému uplatňování muslimského práva a aplikaci násilných trestů. Reakce jihu na násilné akce zástupců vládní garnitury v jižních regionech měla podobu ozbrojeného odporu s jasnými autonomistickými až separatistickými tendencemi. O rok později došlo k ofenzivě ze strany vlády, jejímž cílem bylo oslabení povstaleckých pozic na jihu. Ty představovala organizace SPLA, která operovala v oblastech Středního rovníkového státu, Bahr al- Ghazálu a Horní Nilu a rozšiřovala svou působnost v Dárfúru, Kordofánu a Modrém Nilu. K rozhodujícímu útoku došlo 1992 na sídlo organizace ve městě Torit. Operace, vedené vládní organizací Lidově- obranných sil (PDF), doprovázené násilnými útoky na vesnice a tábory honáků dobytka měly za důsledek odvedení přibližně dvou set tisíc žen a dětí z oblastí pohoří Nuba a jihu země do otroctví. V řadách povstalců docházelo v souvislosti s etnickou a národně politickou heterogeností k neshodám, které vyvrcholily v roce 1991 odštěpením několika frakcí v rámci SPLA. Nejvýznamnější byla nově vzniklá odnož jménem SPLA- Nasir, v jejímž čele stanuli Riek Machar a Lam Akol a která spolupracovala s chartúmskou vládou. Odštěpení od SPLA bylo projevem snahy etnika Nuerů o vymezení se v rámci odboje a zároveň posílení pozice vlastního etnika v letitém etnickém konfliktu hlavně s etnikem Dinků. Tato frakce měla spolu s Nuerskou bílou armádou na svědomí masakr ve městě Bor, k němuž došlo v listopadu 1991. Ten si podle údajů Amnesty International vyžádal 2000 obětí na životech v řadách převážně civilního obyvatelstva, náležejícího k etniku Dinků. V důsledku vysídlení přeživších a následnému hladomoru se oběti na životech vyšplhaly až na 25 000. Odpovědnost za útoky nesl již v té době vůdce SPLA- Nasir Riek Machar. Ten nejprve vinu odmítl s tím, že se zprávy o útoku představují pouze propagandu, mající za cíl oslabení autority vedení organizace. V roce 2012 se machar za Borské události veřejně omluvil. Súdánská lidově- osvobozenecká armáda, někdy označovaná starším názvem Súdánské lidově- osvobozenecké hnutí, se až do konce druhé občanské války udržela na pozici nejvýznamnější a nejsilnější povstalecké organizace, která i v obdobích nejistoty dokázala využít podpory okolních států Eritreje, Etiopie a Ugandy a pod jejímž vedením došlo ke vzniku alespoň částečné samosprávy na jihu. K formálnímu ukončení druhé občanské války došlo prostřednictvím podepsání mírové smlouvy v Nairobi mezi SPLM a centrální vládou v roce 2005, poté co se za přispění obou stran podařilo v letech 2003 a 2004 stabilizovat situaci mezi povstalcí a vládní garniturou.⁷²

---

⁷² Second Sudanese Civil War. (15. 3. 2014) Dostupné on- line: http://en.wikipedia.org/wiki/Second_Sudanese_Civil_War

4.3. Naivashská komplexní mírová dohoda a její implementace v praxi

Dohoda jako taková je souhrnem dílčích závazků, jehož souhrnné potvrzení bylo podepsáno v lednu 2005 v Keni. Jednalo se o soubor dokumentů stanovujících podmínky příměří mezi Súdánskou vládou a Súdánským lidově- osvobozeneckým hnutím (SPLM), který zároveň tvořil předpoklad k uspořádání referenda o nezávislosti v roce 2011. Jednotlivé dokumenty, tvořící jako celek komplexní dohodu byly:

1. *Machakoský protokol*- dohoda o obecných zásadách vlády a správy, podepsaná 20. července 2002
2. *Protokol o rozdělení moci*- podepsána 26. května 2004
3. *Dohoda o rozdělení bohatství*- podepsána 7. ledna 2004
4. *Protokol o řešení konfliktu v oblasti Abyei*- 26. Května 2004
5. *Protokol o řešení konfliktu v Jižním Kordofánu a Modrém Nilu*- podepsána 26. Května 2004
6. *Dohoda o bezpečnostních opatřeních*- podepsána 23. září 2003
7. *Dohoda o příměří a trvalé bezpečnosti*- souhrnná dohoda o ukončení konfliktu- podepsána 31. Prosince 2004

Naivashská dohoda sledovala v principu tři hlavní cíle. Prvním bylo samozřejmě ukončení letitého civilního ozbrojeného konfliktu, který uvrhl zemi do hluboké hospodářské, ekonomické a humanitární krize. Druhým byl rozvoj demokratického způsobu vlády a třetím bylo spravedlivé rozdělení zdrojů ropy. Iniciátorem jejího podepsání byl Mezinárodní úřad pro rozvoj (IGAD), což je organizace zabývající se podporu rozvoje ekonomiky, bezpečnosti a infrastruktury, tvořená státy tzv. Afrického rohu. Vývoj celého procesu byl zpomalen jednak vnitrostátními problémy v Súdánu, jednak omezeným vlivem IGAD, jež musel hledat spojení pro svou aktivitu v Súdánu.

Je třeba zmínit, že docházelo také k vnitřním rozporům v SPLM. Početná skupina povstalců nesdílela smířlivé stanovisko svého někdejšího vůdce Johna Garanga a volala po nezávislosti jihu na centrální Chartúmské vládě. V říjnu 2007 odstoupili zástupci SPLM z Vlády národní jednoty (GoNU), což bylo zdůvodněno nedodržením jednotlivých bodů Naivashské dohody ze strany severu, týkajících se stažení 15 000 vládních vojáků z oblasti jihosúdánských ropných polí a správy oblasti Abyei. Podle zahraničních pozorovatelů se napětí mezi SPLM zvýšilo v souvislosti s konfliktem v Dárfúru. Do vlády se SPLM vrátila

znovu v prosinci 2007. Prosazovala nadále požadavek stažení vládních jednotek z jihu (čehož se jí podařilo dosáhnout v lednu 2008) a systém tříměsíčního cyklu střídání předsednictví mezi Džubou a Chartúmem. Po krátkodobé stabilizaci vnitropolitické situace došlo v květnu 2008 k těžkým ozbrojeným střetům mezi SPLM a centrální vládou v oblasti Abyei, které znamenaly definitivní neúspěch při plnění některých klíčových bodů mírové dohody.⁷³

4.4 Osobnosti jihosúdánského odboje

Tato podkapitola seznamuje s osudy významných osobností jihosúdánského odboje, které se po skončení občanských válek staly součástí národní politiky a významně ovlivňovaly dění v zemi. Jedná se o předního představitele SPLA v období druhé občanské války a pozdějšího kandidáta na prezidenta Josepha Garanga a jeho nástupců Rieka Machara a současného prezidenta Salvu Kiira.

4.4.1 John Garang

Byl sirotkem pocházejícím z kmene dinků, jemuž se prvního vzdělání ve městech Wau a později Rumbek dostalo díky podpoře zámožnějších příbuzných. Jako sedmnáctiletý usiloval o aktivní účast v první občanské válce, což se mu však z důvodu nízkého věku nepodařilo. Spolu s dalšími rekruty byl poslán za vzděláním nejprve do Tanzánie a následně do Grinnel College v Iowě, USA, kde získal titul B. A. v oboru ekonomie. Po jejím absolvování Garang odmítl nabídku pokračovat ve studiu na Kalifornské univerzitě a místo toho se rozhodl využít Stipendia Thomase J. Watsona a vrátit zpět do Tanzánie, kde se zaměřil na studium zemědělství ve státech východní Afriky. V té době se také stává členem tzv. Studentské revoluční fronty (USARF), spolku studentů ze čtyř afrických států, majících ambice zastávat vrcholné politické posty ve svých zemích. V tomto spolku zastával Garang pozici viceprezidenta. Prezidentem spolku byl budoucí prezident státu Uganda Yoweri Museveni. Garang se nicméně vrací zpět do Súdánu a působí jako rebel v jednotkách organizace Anyanya pod vedením Gordona Muortata Mayena. Po skončení rebelie v r. 1972 se mu jako většině rebelů naskytla možnost sloužit v súdánské armádě. Ve vojenském vzdělání následně pokračoval v pevnosti Benning v USA. V letech 1977- 81 absolvoval doktorské studium na univerzitě v Iowě, kde získal doktorát v oboru agrární ekonomie. V roce 1982 působil jako plukovník v aktivní službě a vyučoval na Univerzitě v Chartúmu a na různých vojenských školách. Následujícího roku se Garang rozhodl k působení na opačné

---

⁷³Naivasha Agreement. (15. 3. 2014) Dostupné online: http://en.wikipedia.org/wiki/Comprehensive_Peace_Agreement

frontě a z osobního pověření súdánského prezidenta potlačil vojenského povstání ve městě Bor. V téže roce založil Súdánskou lidově- osvobozenickou armádu (SPLA), čímž započal dvacetiletý boj o nezávislost jižního Súdánu na Chartúmu. Organizaci vedl Garang diktátorsky a netoleroval názory odlišné od jeho přesvědčení. K významným změnám došlo v r. 2002, spolu s počátky vyjednávání mezi rebely a súdánskou vládou, které vedlo v roce 2005 k uzavření Naivashské dohody, kterou fakticky skončila druhá občanská válka. Obě strany se v ní zavázaly k mírovým jednáním a stanovena byla rovněž šestiletá lhůta, během níž měly usilovat o sjednocení. V r. 2005 byl Garang jmenován prvním prezidentem Súdánu a do popředí se dostala diskuze o případné samostatnosti Jižního Súdánu. Poté co Garang zahynul během letecké nehody v červenci 2005, se jeho nástupcem na postu viceprezidenta stal současný prezident Salva Kiir.⁷⁴

4.4.2 Salva Kiir

Současný prezident Jihosúdánské republiky je etnickým Dinkou, narozeným v r. 1951 ve státě Bahr al Ghazál. Vojenskou kariéru započal v mladém věku, kdy vstoupil do služeb armády Anyanya, jihosúdánské autonomní vojenské organizace, jejíž část po sjednocení povstaleckých skupin v r. 1983 operovala jako součást Súdánského lidově osvobozenického hnutí (SPLM) pod vedením Johna Garanga. Během dvou desetiletí služby se původně nižší důstojník Kiir vypracoval na pozici vůdčí autority celé odnože SPLM s názvem Súdánská lidově osvobozenická armáda (SPLA) a pravou ruku vůdce povstalců Garanga. V pozici zástupce Garanga setrval až do července 2005, kdy Garang zahynul při pádu helikoptéry, přibližně půl roku od svého zvolení na post viceprezidenta Republiky Súdán. Po této události, o níž dodnes probíhá diskuze, zda se jednalo o nehodu nebo o atentát na vůdce autonomního hnutí. Po Garangově smrti byl Kiir jmenován jeho nástupcem na postu viceprezidenta a prezidenta autonomního Jižního Súdánu. Zpočátku se těšil značné podpoře z řad vojenského křídla SPLM/A, kde byl uznáván pro loajalitu myšlenky boje za samostatný Jižní Súdán a nutnosti vymanění se ze sféry politické vlivu severu. Významným momentem nejen v Kiirově životě, ale i v procesu demonstrace autonomie a tendence k samostatnosti, byla neúčast v prezidentských volbách Súdánu v r. 2010. Namísto toho se Kiir nechal znovu zvolit

---

⁷⁴ John Garang: (15. 3. 2014) Dostupné on- line: http://en.wikipedia.org/wiki/John_Garang

prezidentem autonomního Jižního Súdánu a zdůraznil tak že prioritou Súdánského lidově osvobozenického hnutí je nezávislost na severním sousedu.⁷⁵

Po svém zvolení do čela státu červenci 2011, zaujal Kiir pozici vůdce a reformátora, vzývajícího k zapomenutí křivd občanské války a období etnických nepokojů následujících po ní. Významným gestem, které budilo naději na korektní etnickou politiku nové hlavy státu byla amnestie vojáků z jihu, bojujících během druhé občanské války proti SPLM/A a příslib vyšetřování a následné tvrdé stíhání Ministerstvem spravedlnosti v případě přetrvávajících etnických konfliktů, při nichž docházelo k útokům na civilní obyvatelstvo. Již první rok svého mandátu byl jako hlava státu součástí vojenské akce označované jako Heglingský konflikt probíhající na hranicích států Jednota (Jižní Súdán) a Jižní Kordofán (Súdán). Iniciátorem konfliktu byl Jižní Súdán, jehož jednotky obsadily pohraniční město Hegling náležející severnímu sousedu Súdánu. Konflikt deeskaloval koncem dubna 2012 a rozhodující vliv na něj měla masivní vojenská ofenzíva Súdánu, směřovaná na vytlačení nepřátelských jednotek a získání kontroly nad městem. Po této akci již oblast kontrolovaly domácí vládní jednotky. Po ukončení bojů došlo v Addis Abebě k podepsání dohod, jejichž předmětem bylo m.j. obnovení exportu ropy a vytvoření šest mil široké demilitarizované zóny podél hranic. Události měly odpovídající odezvu v obou zainteresovaných zemích a křehké příměří mělo v budoucnu čelit vlnám nedůvěry a hostility, panující na obou stranách. Co se vnitrostátní politiky týče je Kiirův program zaměřen hlavně na budování a rozvoj nového státu, dále odstraňování etnických konfliktů v rámci značně diverzifikované jihosúdánské společnosti a v neposlední řadě budování dopravní infrastruktury, jejíž zaostalost je jednou z překážek k nastartování ekonomiky. Zajímavé je, že v této souvislosti se Kiir netají plánem vybudování cest pro alternativní export ropy přes Ugandu, Etiopii a Keňu.⁷⁶

4.4.3 Riek Machar

Machar se narodil do náčelnické rodiny roku 1953 ve městě Leer ve státě Jednota. Jeho otec byl kmenovou autoritou lidu Dok, náležející k Nuerům. Na Univerzitě v Chartúmu se mu dostalo inženýrského vzdělání v oboru strojírenství. Později v r. 1984 získal doktorát na Bradfortské univerzitě v oboru filozofie a strategického plánování. Již v témže roce se stal

---

⁷⁵ Salva Kiir Mayardit: (15. 3. 2014) Dostupné on-line: http://de.wikipedia.org/wiki/Salva_Kiir_Mayardit

⁷⁶ Hegling Crisis: (15. 2. 2014) Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/Heglig_Crisis

členem SPLA, tehdy pod vedením Johna Garanga a připojil se k autonomnímu hnutí během druhé občanské války. Nejprve působil jako velitel v oblasti státu Horní Nil (Greater Upper Nile), kde se mu podařilo obsadit město Melut. Poté byl v r. 1990 jmenován regionálním velitelem na rozsáhlém území rozprostírající se od hranic s etiopií až po město Renk. V r. 1991 došlo k názorovým neshodám mezi Macharem a Johnem Garangem, týkajících se cílů odboje. Zatímco Garang zastával myšlenku sekulárního, demokratického, ale jednotného Súdánu, Machar byl zastáncem snah o radikální odtržení jihu a jeho samostatnost. Spor vyústil odštěpením Macharových jednotek od SPLM/A a založením nové organizace, nesoucí název SPLA- Nasir, ke které se v později přidaly další jednotky z řad šiluků a nuerského hnutí Anyanya. Machar a jeho organizace byli rovněž účastníky tzv. Borského masakru v r. 1991, při němž zahynulo přibližně 200 osob, převážně z řad civilního obyvatelstva. V letech 1993-1994 se po připojení dalších opozičních jednotek pronásledovaných SPLM/A a dinků ze státu Bahr al- Ghazál se organizace nazývala SPLA- United. Poté co byly v r. 199 vyloučeny z organizace šilucké jednotky v čele s Lam Akolem se organizace opět přejmenovala a tentokrát zněl její název Hnutí za samostatný Jižní Súdán (SSIM/A). K opětovnému sloučení s SPLMA došlo až v r. 2002, kdy Machar podepsal dohodu s vůdcem organizace Johnem Garangem. Poté co v r. 2005 skončila Druhá občanská válka, byl Machar jmenován viceprezidentem v autonomní vládě jižního Súdánu a později po vzniku samostatného Jižního Súdánu zastával funkci viceprezidenta. Na rozkaz prezidenta Kiira, byl spolu s částí vládního kabinetu zbaven své funkce a stal se vůdcem rebelů.⁷⁷

4.5 Referendum o nezávislosti

Vyhlášení referenda o nezávislosti Jižního Súdánu v r. 2011 bylo doprovázeno hromadným návratem obyvatel jižní části, tehdy ještě jednotné země z území dnešního Súdánu a okolních států. Odhady hovoří o 120 000 navrátilých se lidí, kteří byli nuceni v minulosti v důsledku občanské války a s tím související humanitární katastrofy opustit své domovy a nyní se vraceli zpět, aby pomohli dosažení samostatnosti a ukončení napětí, vznikajícího eskalací letitého vnitrostátního konfliktu. Atmosféra v řadách obyvatelstva, nejen v ulicích hlavního města Džuby, byla v té době prodchnutá nadšením z vidiny zásadní změny po bezmála třicetiletém období permanentní nejistoty a ohrožení. Nezaujatí pozorovatele však už v té době tušili, že po opadnutí revolučního nadšení vystoupí do popředí celá řada problémů, jimž dal dlouholetý konflikt vzniknout, spolu s celou řadou nových, týkajících se

---

⁷⁷ Riek Machar: (15. 3. 2014) Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/Riek_Machar

faktické etnické a politické roztržiténosti nově vznikajícího státu, bez ohledu na katastrofální situaci v oblasti infrastruktury, lékařské pomoci a hospodářství. Nutno poznamenat že ve srovnání se severní částí bývalého Súdánu, jsou podmínky na jihu znatelně horší z hlediska všech významných ukazatelů. (viz příloha)⁷⁸

Výsledek referenda, mělo pak v roce 2011 za důsledek vznik v současnosti nejmladšího samostatného státu, nesoucího oficiální pojmenování Republika Jižní Súdán. Již od počátku své existence byla republika označována za jeden z nejchudších států světa, poznamenaný humanitárními problémy a prakticky neexistující infrastrukturou. V hledáčku mezinárodních organizací se země ocitla zejména v souvislosti s vysokou mírou násilí páchaném vojenskými složkami na civilním obyvatelstvu, alarmujícím procentu negramotnosti, nedostatečném přístupu k lékařské péči, minimální monetarizaci ekonomiky a zneužívání prostředků určených na humanitární pomoc. Chudobou bylo v té době postiženo bezmála 90 procent populace.⁷⁹

---

⁷⁸ South Sudanese Independence referendum: Dostupné on- line:
http://en.wikipedia.org/wiki/Southern_Sudanese_independence_referendum,_2011

⁷⁹ Sudan referendum: (3.2.2013, 14:00) Dostupné on- line:
<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/sudan/8246611/Sudan-referendum-southerners-flood-home-to-vote-in-post-war-secession-poll.html>

5 Jižní Súdán a jeho současný vývoj

Vnitrostátní konflikt probíhající od poloviny roku 2013 na území Jižní Súdánské republiky bývá často označován jako etnický, případně národnostní. Do jisté míry tento přívlastek odpovídá charakteru události a je pravdou, že ozbrojenými střetnutími, stojícími za eskalací konfliktu se od počátku vine etnická linie. Ta zde v kombinaci s aplikací politických faktorů vytváří výbušnou směs, která je hnacím motorem konfliktu. Příčinou eskalace již delší dobu latentně probíhajících nepokojů etnického charakteru byl politický akt, v němž došlo k pokusu o získání výhradní politické moci skupinou elit, představovanou prezidentem země a jím ovládanou částí státního aparátu, na úkor zbytku vládního kabinetu a administrativy, a sice podle etnického klíče.⁸⁰

Z hlediska soužití etnik a rizika vzniku konfliktu mezi nimi lze tuto situaci možno označit jako spouštěč. Podstatou soutěže mezi dvěma etnickými skupinami a stav soutěže lze v případě Jižní Súdánské republiky označit jako stabilizovanou situaci, je šance každé z nich dosáhnout určitého prostředku (v tomto případě politické moci). Pokud jsou jedné ze soupeřících skupin odepřeny možnosti v soutěži uspět nebo dokonce se v ní udržet, přechází soutěž v konflikt, jehož typickým rysem je, že jej jeho účastníci vnímají jako jediné možné řešení a věří v nezvratnost jeho výsledku. Dlouhodobě napjatou situaci mezi hlavními etniky, poté co v čele státu stanul prezident, etnický Dinka vyeskalovalo do podoby útoku centrální politické autority, na etnickou co byla odvolána část ministrů v čele s předsedou vlády a došlo k následné kritice prezidentského režimu opozicí, začalo docházet k prvním útokům, zaměřeným k likvidaci členů nepřátelského etnika. Politická nekorektnost v oblasti rovného přístupu k etnickým skupinám položila základ etnonacionalistickému smýšlení, založeném na snaze o sebeurčení, který je častým jevem v zaostalejších regionech, nejen na africkém kontinentu. Nutno podotknout, že snahy tohoto charakteru mají destruktivní dopad na rozvoj státu a jsou jedním z nejhorších následků špatné politiky v oblasti soužití etnik.⁸¹

---

⁸⁰ Power Consolidation. (15. 3. 2014) Dostupné on-line:

[http://en.wikipedia.org/wiki/South_Sudanese_conflict_\(2013%E2%80%932014\)#President_consolidates_power](http://en.wikipedia.org/wiki/South_Sudanese_conflict_(2013%E2%80%932014)#President_consolidates_power)

⁸¹ TESARĚ, Filip. 2007. Etnické konflikty. 1. vyd. Praha: Portál, s. r. o, 252 s. ISBN 978-80-7367-097-9

5.1. Problematika Jižního Súdánu z hlediska klasifikace států

Proces, do něhož vstoupila celá řada afrických, spravovaných evropskými mocnostmi (Velká Británie, Francie, Německo, Španělsko, Holandsko, Portugalsko), v rámci dekolonizačního procesu, byl v konečném důsledku procesem konstituce nových státních celků, jejichž uspořádání nemělo odpovídat přirozenému demografickému rozdělení. V mnoha případech se uvnitř zdánlivě celistvého území ukrývala nesourodá směs etnik a rozdílných kulturních prostředí, které nebyly připraveny tvořit společný stát, v jehož rámci by existoval jediný národ, případně několik národů vedle sebe. V konkrétních případech záleželo na tom, jakým způsobem probíhala dekolonizace a jak se koloniální mocnost zachovala při předání moci, případně následné konstituci nezávislého státního celku. Častým jevem byla snaha kmenových společenství o formování národní identity na základě etnické příslušnosti.⁸²

5.1.1 Problematika pojetí národního státu v Jižním Súdánu

Rozmanitost tradičního etnického uspořádání se ukázala jako vážný problém při pokusech o vybudování jednotných národních států na Africkém kontinentu. Formování etnických skupin a států bylo koloniální správou přerušeno, a došlo k jejich formálnímu sjednocení v rámci koloniální správy do jednoho státního celku. Jednotlivé skupiny se od sebe mnohdy lišily jazykově, kulturně i způsobem života. Již období po první světové válce se projevila nefunkčnost evropského modelu pojetí státu. To nedokázalo svým pojetím na základě vědomí příslušnosti k širšímu historickému a územnímu celku, který si zachovává kulturní celistvosti v rámci většího státu konkurovat přežívajícímu tradičnímu uspořádání na základě příslušnosti k určitému etniku. V oblasti dnešního Jižního Súdánu se nachází téměř 80 etnických skupin, které se dále dělí na jednotlivé kmeny. Velká část z nich je v souvislosti s pasteveckým způsobem života nucena se v průběhu života migrovat často bez ohledu na hranice státu. V tomto přirozeně konkurenčním prostředí lze jen obtížně docílit národního vědomí, alespoň podobného tomu, které známe z evropského prostředí. Jakkoliv se koloniální správa snažila aplikovat evropský model, absenci tohoto významného faktoru se v minulosti nepodařilo vykompenzovat ani zavedením angličtiny jako úřední řeči, jejíž společné užívání mělo pomoci překonávat kulturní rozdíly, ani misijní činností křesťanských církví. Kulturní a náboženská autonomie území současného Jižního Súdánu se stala překážkou také pro import

---

⁸² Decolonisation of Africa. (15. 3. 2014) Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/Decolonization_of_Africa

islámu a arabské kultury obecně. Zde svou roli sehrály misijní a jazykové působení Britského koloniálního impéria tím, že pomohly vytvořit jakýsi základ odlišné národní identity a tudíž protipól islámské tradiční společnosti. Přizpůsobení importovaného jazyka a křesťanské věrouky zdejšími poměrům posilovalo jistým způsobem legitimitu místních snah o autonomii a do značné míry ovlivnilo pojetí Jižního Súdánu jako národního státu. Tímto způsobem vznikl model, na první pohled připomínající americké pojetí státu, kladoucí důraz na administrativní existenci státu, společný jazyk a zdánlivou kulturní homogennost. Ve většině afrických států se však takové pojetí setkává s celou řadou překážek, daných místními specifiky. Tím co odlišuje tzv. africký model státu od modelu amerického je charakter místní populace. V mnoha případech se při budování nových státních celků v severní nebo jižní Americe počítalo s nahrazením a asimilací původní populace kolonisty a jejich pojetím státu, zatímco v případě afrického kontinentu se až na výjimky počítalo s importací cizího národního modelu do autochtonní společnosti. Tendence dávat přednost organizaci do menších, kulturně více či méně diferencovaných celků se v již minulosti stala důvodem neúspěchu při pokusu o sjednocení státu Libérie, kterou snaha o aplikaci euroafrickoamerického společenského modelu přivedla do občanské války, která zemi zdevastovala. Už v době, před uskutečněním referenda o nezávislosti Jižního Súdánu a její pozdějším vyhlášením pozorovatelé upozorňovali na faktickou neuskutečnitelnost vybudování plnohodnotného státu. Důvodů pro toto tvrzení byla celá řada.

5.1.2 Etnická znesvářenost

Prvním z nich je etnická diverzifikace, která má za následek vznik konfliktů regionálního či státního rozsahu. Typická je integrace v rámci tzv. jazykových národů. Na této úrovni totiž místní obyvatelé uskutečňují budování státu ve svém vlastním pojetí. Toto uspořádání se značně liší od modelů státu amerického či evropského pojetím autority, kterou zde představuje náčelník kmene, šaman, případně místní intelektuální nebo vojenská elita. Důraz je také kladen na etnickou příslušnost a tradiční mytologii, z níž kmeny odvozují své územní a mocenské nároky. Pokud soupeření a vzájemná nevráživost přerůstají do podoby etnických čistek a občanské války, lze hovořit o nenaplnění základního předpokladu v oblasti soužití etnik a nelze užívat termínu národ ve státě.

5.1.3 Ekonomická závislost na Súdánu

Dalším důvodem k pochybnostem o životaschopnosti Jižního Súdánu jako samostatného státu je jeho ekonomická zaostalost. Desítky let občanských válek měly za

důsledek destrukci veškeré infrastruktury a zhroucení ekonomiky. Jižní Súdán patří k nejhudším zemím světa a jeho obyvatelstvo je závislé na zahraniční pomoci a importu základního zboží. Nadále zůstává závislý na exportu ropy přes sousední Súdán, z něhož jsou do země dováženy i základní potraviny. Ropný průmysl přitom zemi přináší jen zanedbatelný užitek v porovnání s jeho dopady na civilní obyvatelstvo, celkovou bezpečnost v zemi a životní prostředí. Na hranicích obou zemí v zónách ropných polí se nacházejí oblasti jako například Abyei, jejichž samospráva je stále předmětem sporů, které se pravděpodobně postupem času budou vyostřovat.

5.2. Ekonomická perspektiva Jižního Súdánu

Z hlediska budování plnohodnotného státu je významným předpokladem nastartování ekonomiky, která je po desetiletích bojů za hranicí kolapsu. V současnosti lze hovořit o několika zásadních odvětvích, jejichž rozvoj by v budoucnu mohl přinést alespoň částečnou prosperitu do chudých regionů na jihu.

Tím prvním a nejdůležitějším je těžba ropy a její transport na sever do Súdánu. Ropovod spojující oblast Mudžladské pánve s ropnými terminály na severu byl otevřen v roce 1999 a od té doby jím denně proteče ropa za bezmála 2 miliony Amerických dolarů. Odborníci odhadují zásoby v této oblasti, která byla před několika miliony let mořským dnem, na 3 miliardy barelů ropy, což představuje zhruba polovinu dosažitelného množství této drahocenné suroviny v oblasti Aljašky.⁸³

Angažování zahraničních investorů, bez jejichž miliardových investic by nebylo možné vybudovat potřebnou infrastrukturu, je již od poloviny 80. let 20. století velmi diskutovaným tématem. Nejvýznamnějšími hráči na jihosúdánských ropných polích jsou v současné době Čína, Malajsie, Kanada a Súdán. Jejich „experiment“ v oblasti mezinárodní spolupráce jménem The Greater Nile Petroleum Operating Company však v souvislosti s úmyslným přehlížením teroru a vyhánění civilního obyvatelstva nevzbuzuje velké naděje na dohledné zlepšení ekonomické situace jihu. Většina západních těžebních společností s ohledem na označení Súdánu jako země napomáhající terorismu a teroru civilního

---

⁸³ National Geographic Česká republika. Praha. Sanoma Magazines, s. r. o. 2003, s.116, ISSN 1213- 9394

obyvatelstva a na negativní zkušenosti s povstalci z minulých let v Jižním Súdánu nepůsobí.⁸⁴

V určitém ohledu však může i ekonomická soutěž, která nezohledňuje, ba dokonce zneužívá napjatou vnitropolitickou a mezinárodní situaci, napomoci zvýšením zájmu široké světové veřejnosti. Mezinárodní organizace ve svých zprávách již několikrát upozornily na konkrétní případy ignorování praktik hlavně centrální vlády v Chartúmu.⁸⁵ Současná vláda v čele s prezidentem Kiirem deklarovala svůj záměr postavit nové ropovody, zajišťující alternativní dopravu suroviny do terminálů v sousedních zemích Ugandě, Keni, DR Kongu a Středoafričké Republice. Realizace takového projektu je však vzhledem k podmínkám a prostředkům zainteresovaných stran záležitostí několika možná desítek let.⁸⁶

Aby se Jižní Súdán mohl otevřít dálkovému obchodu a mezinárodní dopravě, je nutné rozšíření a obnova infrastruktury komunikací, která by umožnila spojení se sousedními zeměmi. Vláda v roce 2013 oznámila, záměr vybudovat v příštích desíti letech celkem šest hlavních komunikací za v přepočtu 10 miliard USD, které se stanou páteří dopravního systému, protínající metropoli Džuba.⁸⁷

Projektem takto velkých rozměrů je rovněž stavba 1720 kilometrů dlouhé železniční trati, spojující pobřežní město Lamu v Keni s Džubou a Addis Abebou v Etiopii, která měla být původně dokončena v roce 2015. Stavba je součástí širšího projektu budování infrastruktury mezi Keňou, Jižním Súdánem a Etiopií a Ugandou. Realizace díla, jehož vybudování si podle odhadů vyžádá investici ve výši více než 7 miliard USD, se potýká s řadou komplikací. Vyvstává celá řada problémů v souvislosti se s výší dodatečných nákladů investorů, způsobených nedostatečným technickým zázemím v Jižním Súdánu a vzájemnou

---

⁸⁴ Oil field developmend and production. (15. 2. 2014) Dostupné On-line:

http://en.wikipedia.org/wiki/Block_5A,_South_Sudan#Oil_field_development_and_production

⁸⁵ Controversy. (15. 2. 2014) Dostupné On-line:

http://en.wikipedia.org/wiki/Block_5A,_South_Sudan#Controversy

⁸⁶ Alternative Oil Pipelines. (15. 3. 2014) Dostupné on-line:

http://pipelinesinternational.com/news/uganda_weights_in_on_south_sudan_kenya_oil_pipeline/078980/

⁸⁷ South Sudan Infrastructure Improvement. (15. 3. 2014) Dostupné on- line:

<http://www.africanreview.com/construction-a-mining/roads/south-sudan-focuses-on-road-infrastructure-improvement>

nedůvěrou mezi Keňou a Jižním Súdánem, způsobenou nejasným harmonogramem prací a snahou třetí strany, Ugandy, přesvědčit jihosúdánskou vládu ke spolupráci při budování obdobného díla na svém území.⁸⁸

Budování vládních projektů v této oblasti je poznamenáno ve většině případů absencí dlouhodobé kontinuity v souvislosti s ekonomickou a politickou nestabilitou. Proto pokrok v oblasti budování silničních tahů, železnic, ropovodů a dalších významných infrastruktur probíhá na území Jižního Súdánu v souvislosti velice pomalu a spíše nárazově. V oblasti rozvoje státu se však jedná o klíčový krok, který je podmínkou pro nastartování ekonomiky. Způsob jakým se země (v eventuální spolupráci se soukromými investory, mezinárodními organizacemi či sousedními státy) vypořádá s touto překážkou, bude rozhodujícím pro její budoucí samostatnou existenci a další rozvoj jako plnohodnotného státu.

S budováním komunikací bezprostředně souvisí doprava zboží. V Jižním Súdánu, jako v jednom z nejchudších států světa je obecně zboží nedostatek. Situace je krizová hlavně v oblasti produkce a distribuce potravin. Jejich nedostatek v zemi dospěl již před lety na úroveň humanitární katastrofy, jejímž řešením se zabývá několik mezinárodních organizací v čele s OSN a její Organizací pro výživu a zemědělství (FAO).⁸⁹

Ačkoliv jsou hydro- geografické podmínky v Jižním Súdánu pro rozvoj zemědělství ideální, poklesl podíl rostlinné a živočišné výroby ve státním rozpočtu od roku 2000 z 10, 8 na 3-6 %. Krizi v zemědělství je třeba chápat v přímé souvislosti s celkovou devastací životního prostředí, k níž docházelo v souvislosti s geologickým průzkumem a následným budováním ropných koridorů po roce 1999. V současné době vláda dováží potraviny ze sousedních zemí Ugandy, Keni a Súdánu. Cena dovážených potravin je neúměrná s ohledem na náklady na jejich dopravu a inflaci v zemi, což z nich činí luxusní zboží, které si mohou dovolit jen nejvyšší vrstvy. Většina obyvatel Jižního Súdánu je závislá na drobné zemědělské produkci, která je vzhledem k celkové zaostalosti této oblasti jen málo výnosná a ve větším měřítku se neobejde bez příspěvků od mezinárodních organizací. Nedílnou součástí zásobování potravinami je mezinárodní humanitární pomoc, která do země směřuje. Vláda vidí možné řešení katastrofální situace v přilákání investorů z oblasti Perského zálivu, Izraele,

---

⁸⁸ Railway Line to Juba. (15. 3. 2014) Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/Lamu_Port_and_Lamu-Southern_Sudan-Ethiopia_Transport_Corridor#Standard_gauge_railway_line_to_Juba

⁸⁹ Crisis in South Sudan. (15. 3. 2014) Dostupné on-line: <http://www.fao.org/emergencies/crisis/south-sudan/en/>

Číny, Nizozemska a některých afrických států, kterým chce napomoci procesu industrializace zemědělství.⁹⁰

5.3. Vnitrostátní napětí a vypuknutí konfliktu v polovině července 2013

Násilné nepokoje, které vypukly v hlavním městě Jižního Súdánu Džubě, může podle prezidenta Salvy Kiira rozkaz jeho bývalého zástupce, současného vůdce povstalců Rieka Machara, bývalého předsedy vlády, sesazeného v červenci 2013 z postu premiéra. Příčinou nepokojů bylo s největší pravděpodobností pronásledování politických disidentů, obviněných z pokusu o státní převrat poté, co dne 6. 12. 2013 proběhla tisková konference za účasti bývalého předsedy vlády a sesazených ministrů, během níž zazněla ostrá kritika na adresu hlavy státu Kiira a poukázala na diktátorské prvky jeho vlády. Po začátku bojů došlo k zadržení celé řady bývalých politických funkcionářů a členů vojenských jednotek, které působily na straně rebelů. Fakticky se jednalo o odstranění nepohodlné opozice, jejíž formování má kořeny už v době občanských války, a která mimo jiné v důsledku etnických aspektů nabírá na razanci, aktuálně posílená hlasy některých dalších autorit spjatých s historií národního odboje, např. ženou zesnulého prezidenta Republiky Súdán, Rebeccou Garang.⁹¹

Dne 23. Ledna 2014 podepsaly obě strany příměří a přislíbily ukončení násilných akcí za předpokladu, že rebelové opustí obsazená území. K podpisu dohody došlo v etiopském hlavním městě Addis Abeba za přítomnosti diplomatů, mezinárodních reportérů a místních médií. Boje, které vypukly v polovině prosince 2013 mezi příznivci prezidenta Salvy Kiira a jednotkami loajálními k jeho bývalému zástupci Rieku Macharovi, který se po nedobrovolném opuštění své funkce přidal na stranu rebelů. Ačkoliv se rebelům podařilo zmocnit se několika klíčových pozic ve městě, byli následně nuceni ustoupit tlaku vládních vojsk a stáhnout se. Tyto akce si vyžádaly četné oběti na životech a smutným faktem zůstává přítomnost 6000 dětí, donucených k boji na obou stranách. Ředitel Norského uprchlického

---

⁹⁰ South Sudan Agriculture. (15. 3. 2014) Dostupné on- line:
http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_South_Sudan#Agriculture

⁹¹ South sudan dissidents. (3.2.2013, 14.00) Dostupné online: <http://www.Telegraph.co.uk/news/worldnews/africanindianocean/south.sudan/10520307/South-Sudan-aerrests-dissidents-after-attempted-coup.html>

koncilu, působícího v oblasti označil míru genocidy vůči civilnímu obyvatelstvu srovnatelnou se situací v Sýrii nebo v Somálsku. Součástí dohody je uzavření příměří, umožnění monitoringu a spravedlivé soudní řízení s celkem 11 Macharovými spojenci, kteří byli uvězněni na počátku bojů. Obě strany se také zavázaly, nedopouštět se válečného a sexuálního násilí na civilním obyvatelstvu a nenutit bojovat děti.⁹²

V únoru 2014 již občanská válka zuřila ve čtyřech státech Jihosúdánské republiky. Velká města v regionech Střední rovníkový stát, Jonglei, Jednota a Horní Nil se stala centrem ozbrojených konfliktů a některá z nich byla výrazně poznamenána v důsledku nasazení těžké bojové techniky. Přírozeným důsledkem bylo masivní vysídlení civilního obyvatelstva a s tím spojená potravinová a humanitární krize, v rámci které sehrála důležitou roli intervence orgánů Organizace spojených národů UNHRC, působících v zemi v rámci mandátu mise UNMISS.⁹³

Jedním z významných měst, které padly za oběť intenzivním bojům mezi vládními složkami a povstalci je Bor, hlavní město státu Jonglei. Velká část města byla během vojenských operací s nasazením vzdušných sil a těžké dělostřelecké techniky, trvajících od poloviny prosince 2013 do poloviny ledna 2014 srovnána se zemí. Město se v tomto období střídavě dostávalo pod nadvládu jedné či druhé strany, což mělo na něj a jeho obyvatele ještě více devastující účinek. Většina místních obyvatel buďto uprchla přes řeku Nil, kde následně přežívala v uprchlickém táboře u města Minkamen. Další skupina, čítající na 7000 lidí našla útočiště na základně OSN, nacházející se na Borském letišti. V celém regionu již od začátku ledna 2014 nefungovala žádná mobilní síť, proto bylo velmi obtížné získávat z místa jakékoliv aktuální informace. Jedna z obav vyvstala zejména v souvislosti s velkým počtem příslušníků nuerské národnosti v řadách uprchlíků a jejich situací ve chvíli, kdy město ovládají vládní jednotky, tvořené hlavně Dinky. Od počátku konfliktu v prosinci roku 2013 se

---

⁹² Sudans government and rebel casefire: (3. 2. 2013, 14.15) Dostupné on-line: [http://www.](http://www.Telegraph.co.uk/news/worldnews/africanindianocean/south.sudan/10593043/South-Sudan-government-and-rebels-sign-casefire.html)

[Telegraph.co.uk/news/worldnews/africanindianocean/south.sudan/10593043/South-Sudan-government-and-rebels-sign-casefire.html](http://www.Telegraph.co.uk/news/worldnews/africanindianocean/south.sudan/10593043/South-Sudan-government-and-rebels-sign-casefire.html)

⁹³ Peacekeeping mission UNMISS (11. 3. 2014) Dostupné on-line:

<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmiss>

jednalo o nejtěžší porážku povstaleckého hnutí, které zároveň znamenalo ztrátu kontroly nad posledním významným městem provincie.⁹⁴

V únoru 2014 došlo rovněž k eskalaci bojů ve městě Malakal nacházejícího se ve státě Horní Nil, kde patří počty krizí zasaženého obyvatelstva podle údajů OSN k nejvyšším.⁹⁵

Od počátku konfliktu v polovině roku 2013 sehrál při jeho vzniku, kromě pozadí politického, důležitou roli také etnický prvek. Mezinárodnostní nesnášenlivost, jejíž pozvolnou eskalaci lze sledovat již od 19. století, spočívá v tomto případě v problematickém vztahu dvou převládajících skupin Dinků a Nuerů. Tento aspekt mohl být do jisté míry utlumen událostmi spojenými se vznikem samostatného Jižního Súdánu, navzdory faktu, že tyto konflikty mezi etniky se v nemalé míře objevovaly i v době obou občanských válek. Současná hlava státu Salva Kiir je příslušníkem etnika/ národa Dinků, zatímco vůdce opozice Riek Machar je národností Nuer. Skutečnost, že čelní představitelé stran konfliktu jsou příslušníky rozdílných, rovněž znesvářených národností přidává celé situaci nový, hlubší rozměr. Mnoho se zaznamenaných incidentů spojených s násilím, páchaným na civilním obyvatelstvu od července roku 2013 má ráz především intenzivních etnických čistek, propukajících v nezvyklé intenzitě již v prvních hodinách po započetí bojů v té době. Počet obětí, padlých tímto způsobem na obou stranách není v současnosti možné stanovit přesněji, jelikož situace v mnoho ze zasažených oblastí neumožňuje vyšetřování v této věci.⁹⁶

---

⁹⁴ Fight between government and rebels: (3. 2. 2014) Dostupné on-line na: <http://www.Telegraph.co.uk/news/worldnews/africanindianocean/south.sudan/1058280/South-Suda-city-in-ruins-after-changing-hands-four-times-in-a-month.html>

⁹⁵ Current situation: (3.3 2014) Dostupné on-line: <http://southsudan.iom.int/2014/02/20/iom-south-sudan-situation-report-20-february-2014>

⁹⁶ South Sudan Conflict 2013- 2014 Casualties: (15. 3. 2014) Dostupné on-line: [http://en.wikipedia.org/wiki/South_Sudanese_conflict_\(2013%E2%80%932014\)#Casualties](http://en.wikipedia.org/wiki/South_Sudanese_conflict_(2013%E2%80%932014)#Casualties)

6. Pedagogická aplikace

6.1. Výukový projekt na téma porušování lidských práv

Praktickou aplikaci mnou zvoleného tématu jsem vztáhl na oblast lidských práv a jejich dodržování, respektive porušování v hospodářsky zaostalých zemích. Žáci se během teoretické výuky dovědí základní informace o historickém vývoji lidských práv od starověku po současnost. Teoretická část žáky seznámí se zeměmi, v nichž dochází v důsledku válečných konfliktů či ekonomické zaostalosti k porušování lidských práv. V následujících dvou hodinách dostanou žáci za úkol nejprve vyhledat relevantní informace a poté vytvořit plakát, který představuje konkrétní zemi, v níž dochází k porušování lidských práv. V závěrečné hodině žáci prezentují své výrobky před třídou, probíhá evaluace žáků a vyučujícího a hodnotí se dosažení cílů.

6.2.1. Charakteristika projektu

Téma: Porušování lidských práv ve světě

Rozsah: 5 vyučovacích hodin (po 45 minutách)

Forma výuky: frontální výuka, samostatná práce, skupinová práce

Vzdělávací oblasti, již se projekt dotýká: Osobnostní výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Environmentální výchova, Mediální výchova

Cíle:

Teoretická část: Seznámit žáky s pojmem lidská práva, jeho historickým a současným vývojem a ochranou práv v České Republice. Seznámit žáky se základními dokumenty o lidských právech a světovými i domácími organizacemi, zabývajícími se problematikou jejich porušování.

Praktická část: Vyhledat samostatně i ve skupinách vyhledávají informace potřebné pro vyhotovení plakátu. Ve skupině rozdělit úkoly při zajišťování materiálů a samotné výrobě. Spolupracovat při vyhotovení plakátu. Společně prezentovat svůj výrobek před třídou. Zhodnotit průběh projektu, zmínit pozitiva i negativa společné práce.

6.2.2. Průběh projektu

6.2.2.1. 1. Hodina

Forma výuky: frontální

Klíčové kompetence:

Pomůcky: dataprojektor, poznámky, PowerPointová prezentace (Příloha č. 4)

Cíle hodiny: žáci se seznámí s pojmem lidská práva, popíší jejich vývoj a pojetí ve starověku, ve 20. století a v současnosti. Seznámí se s vlastnostmi práv a svobod

Průběh hodiny

- Brainstorming- učitel vyzve žáky, aby sdělili, co je napadne při vyslovení pojmu lidská práva (5 minut)
- Teoretická část na základě PP prezentace v příloze: definice lidských práv, jejich historie a současnost (20 minut)
- Diskuse- na téma porušování práv v České Republice/ Ve světě. Porušování, kterých práv považujete za nejzávažnější? (10 minut)
- Opakování probrané látky. Zodpovězení případných otázek žáků. Nástin průběhu následující hodiny. (10 minut)

6.2.2.2. 2. Hodina

Forma výuky: frontální

Pomůcky: dataprojektor, poznámky, PowerPointová prezentace (Příloha č. 4)

Cíle hodiny: Žáci jsou seznámeni s historickými dokumenty, v nichž jsou lidská práva kodifikována, s Listinou základních lidských práv a svobod a její strukturou. Dále se seznámí s legislativním ukotvením Listiny základních lidských práv a svobod v /stavě České republiky.

Průběh hodiny:

- Opakování učiva z minulé hodiny- historie lidských práv, vlastnosti lidských práv a svobod (5 minut)
- Teoretická část na základě PP prezentace v příloze: Listina základních lidských práv a svobod, její struktura. Základní lidská práva a svobody.(20 minut)

- Projekce tematického videa z <http://www.youtube.com/watch?v=hyVJHpiHO8I>. Žáci na základě informací z PP prezentace po shlédnutí jednotlivých skečů rozhodují, porušování kterého práva se týkají. (15 minut)
- Diskuse na téma porušování práv v České Republice/ ve světě. Porušování, kterých práv považujete za nejzávažnější? (10 minut)
- Závěr hodiny. Zodpovězení případných dotazů vyučujícím. Nástin průběhu následující hodiny.

6.2.2.3. 3. Hodina

Forma výuky: frontální výuka, skupinová práce (skupiny po 3-5 žácích), samostatná práce

Klíčové kompetence: kompetence pracovní, kompetence sociální a personální

Pomůcky: poznámkový blok, počítačová pracovna, geografické atlasy

Cíle hodiny: žáci aktivně vyhledávají informace na internetu a v tištěných zdrojích, žáci jsou schopni rozdělit si role a efektivně spolupracovat

Průběh hodiny

- Žáci mají za úkol samostatně vyplnit pracovní list, uvedený příloze. (10 minut)
- Vyučující vysvětlí žákům informace o projektu a jeho cílech a výstupech (5 minut)
- Žáci se rozdělí do skupin po 3- 5 žácích a následně obdrží seznam vhodných zemí, doprovázený jejich stručným popisem, případně mohou navrhnout vlastní zemi a konzultovat ji s vyučujícím (5 minut)
- Ve skupinách, případně individuálně sbírají informace z internetu nebo atlasů (15 minut)
- Žáci si rozdělí úkoly pro práci v následující hodině (5 minut)
- Vyučující nastíní plán následující hodiny (5 minut)

6.2.2.4. 4. Hodina

Forma výuky: skupinová práce, samostatná práce

Klíčové kompetence: kompetence pracovní, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence k řešení problémů

Pomůcky: papírové archy, výtvarné potřeby, obrázkové tiskoviny, poznámky a informace z minulé hodiny

Cíle hodiny: žáci za pomoci výtvarných potřeb vyrobí plakát reprezentující určitou zemi a její problém s dodržováním lidských práv, žáci spolupracují a diskutují jeho podobu.

Průběh hodiny:

- Učitel sdělí žákům harmonogram hodiny a rozdá výkresové archy
- Žáci vyrábějí plakát, seznamujících s konkrétní zemí, v níž dochází k porušování lidských práv. Plakát musí obsahovat: charakteristiku země, popis jejich problémů, způsobu, jakým jsou porušována lidská práva, informace o organizacích, které se v zemi angažují při jejich ochraně
- Vyučující nastíní plán následující hodiny

6.2.2.5. 5. Hodina

Forma výuky: Skupinová práce

Klíčové kompetence: kompetence komunikativní, kompetence pracovní

Pomůcky: Plakáty vytvořené v předchozí hodině, magnetická tabule, poznámky

Cíle hodiny: Žáci prezentují své práce a informují o vybrané zemi, vysvětlují význam jednotlivých částí plakátu a jejich vztah k zemi

Průběh hodiny:

- Vyučující sdělí žákům harmonogram hodiny
- Prezentace plakátů (max. 10 minut výstup, diskuze, případné dotazy na ostatní žáky)
- hodnocení skupiny (autoevalace)
- Zhodnocení realizace projektu učitelem

Závěr

Vypracování diplomové práce na téma Konflikt v Súdánu, vznik Jižního Súdánu se neobešlo bez využití převážně internetových zdrojů v anglickém a německém jazyce. Užitečnými materiály se staly zprávy mezinárodních organizací (OSN, Amnesty International), reportáže zahraničních periodik, tematicky zaměřené stránky a konečně on-line dostupné monografie. V oblasti teorie konfliktů a problematiky klasifikace států byla využita česky psaná literatura Šárky Waisové, Filipa Tesaře a Vladimíra Baara a publikace zahraničních autorů Barbary Walterové a Jacka Snydera. Způsob naplnění stanoveného cíle práce v rámci jednotlivých kapitol shrnují následující odstavce.

V první kapitole je rozpracována teorie vzniku, průběhu a řešení konfliktu. Jednotlivé podkapitoly dále informují o způsobech prevence vypuknutí konfliktů a roli aktérů prevence v rámci systému včasného varování a postkonfliktní rekonstrukce. Dále jsou zmíněny způsoby ukončení konfliktu v závislosti na situaci v dané zemi a role Organizace spojených národů v oblasti udržování míru a postkonfliktní rekonstrukce v Jižním Súdánu.

V rámci naplnění obsahu druhé kapitoly jsou v jednotlivých podkapitolách zpracovány obecné geografické, demografické a politické skutečnosti, sloužící k vytvoření komplexní představy o prostředí, v němž konflikt v Jižním Súdánu probíhal. Důraz je zde kladen na problematiku těžby nerostných surovin a jejího vlivu na obyvatelstvo a životní prostředí. Závěrečné podkapitoly jsou věnovány charakteristikám třech dominantních etnik Nuerů, Dinků a Šiluků, jejich historii, kultuře, náboženství a tradičnímu způsobu života.

Třetí kapitola seznamuje čtenáře s historickými souvislostmi, které determinovaly proces boje za nezávislost jižní části, tehdejšího Súdánu. V rámci jednotlivých podkapitol je popsán vliv etnického soužití, koloniální nadvlády, soupeření o zdroje a soupeření s islámským živlem na formování národní identity, která se stala základem boje za nezávislost.

Obsahem čtvrté kapitoly jsou popis okolností vzniku a průběh obou občanských válek a jejich ukončení v podobě naivashské mírové dohody. Dále je zde popsána cesta k vyhlášení referenda o nezávislosti a její pozdější faktické vyhlášení. Další podkapitoly se věnují profilům osobností, které sehrály důležitou roli nejen v období boje za samostatnost, ale i v pozdějším období samostatnosti.

Pátá kapitola se věnuje současné situaci v Jižním Súdánu z hlediska vnitřní nestability etnického a ekonomického původu. Původní zaměření kapitoly na obecné prognózy z oblasti státovědy, hospodářství a etnického spolužití bylo posléze doplněno popisem aktuálně probíhajícího vnitrostátního konfliktu a jeho bezprostředních důsledků na život obyvatel. V zájmu ucelenosti této kapitoly byly zaznamenány události do konce března 2014. Jsou zde popsány politické okolnosti i následné vojenské akce a důležité lokality, jichž se konflikt týká.

Náplň obsahu závěrečné šesté kapitoly je pedagogická aplikace tématu v podobě výukového bloku, zaměřeného na problematiku porušování lidských práv ve světě. V tomto celku o rozsahu pěti vyučovacích hodin je zahrnuta jak teoretická část, věnovaná obecným informacím o lidských právech, tak projektová výuka, jejímž výstupem je plakát, prezentující jednu konkrétní zemi, v níž dochází k porušování základních lidských práv a svobod. Ve výuce je kladen důraz na všestranný rozvoj klíčových kompetencí žáka. Součástí kapitoly je ukotvení samotného tématu projektu v Rámcovém vzdělávacím programu pro gymnázia a zmíněno je rovněž ukotvení dalších možných témat, souvisejících s problematikou dění v Jižním Súdánu..

Seznam použitých zdrojů

National Geographic Česká republika. Praha. Sanoma Magazines, s. r. o. 2003, s.116, ISSN 1213- 9394

TESAŘ, Filip. 2007. Etnické konflikty. 1. vyd. Praha: Portál, s. r. o, 252 s. ISBN 978-80-7367-097-9

WAIŠOVÁ, Šárka. Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o, s. 54. ISBN 80-7178-390-0

BAAR, Vladimír. Národy na prahu 21. Století, Emancipace nebo nacionalismus?, 2. vyd. Šenov u Ostravy: Tilia, 415 s.. ISBN 80- 86101- 66- 5

WALTER, Barbara, SNYDER Jack. Civil wars, insecurity and intervention, 1. Vyd. Columbia, Columbia university press. 1999, 331 s. ISBN 978- 02311162750

Elektronické zdroje

A toolbox to respond to conflict and build peace. (15. 3. 2014) Dostupné on-line: http://www.creativeassociatesinternational.com/CAIStaff/Dashboard_GIROAdminCAIStaff/Dashboard_CAIAAdminDatabase/resources/ghai/toolbox.htm

Abyei protocol.(7.2.2014,22:10) Dostupné on-line: http://www.usip.org/sites/default/files/file/resources/collections/peace_agreements/abyei_05262004.pdf

Acephalous society. (7.2.2014,22:10)Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/Acephalous_society

Administrative divisions and their centres. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://www.pcgn.org.uk/South%20Sudan-ADM1s%20and%20centres%202011.pdf>

Alternative Oil Pipelines. (15. 3. 2014) Dostupné on-line: http://pipelinesinternational.com/news/uganda_weighs_in_on_south_sudan_kenya_oil_pipeline/078980/

Anglo- Egyptian Sudan: (3.2. 2014) Dostupné on-line: http://de.wikipedia.org/wiki/Anglo-%C3%84gyptischer_Sudan

Anyanya. (15.3. 2014). Dostupné on- line: <http://en.wikipedia.org/wiki/Anyanya>

Average wheater in Juba, Sudan. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://www.weather-and-climate.com/average-monthly-Rainfall-Temperature-Sunshine,Juba,Sudan>

Bahr al- Dschabal. 7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line:[http://de.wikipedia.org/wiki/Bahr_al-Dschabal_\(Fluss\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Bahr_al-Dschabal_(Fluss))

Bahr el- Zeraf. 7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/Bahr_el_Zeraf

Bandingilo national park. (7. 2. 2014, 22:15). Dostupné on-line: http://www.triposo.com/loc/Bandingilo_National_Park

Block 5A. (15. 3. 2014) Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/Block_5A,_South_Sudan

Cattle camps in South Sudan (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on line:<http://foodsecuritycluster.net/sites/default/files/Pastoral%20livelihood%20presentation%20UNCT%20Juba.pdf>

Components of Peacebuilding. (19.3.2014) Dostupné on-line: en.wikipedia.org/wiki/peacebuilding

Conflict analysis framework (15. 3. 2014) Dostupné online: <http://siteresources.Worldbank.org/INTCPR/214574-1112883508044/20657757/CAFApril2005.pdf>

Conflict between Nuer and Dinka: (3. 2. 2014) Dostupné on-line: www.southsudannewsagency.com/opinion/editorials/why_are_the_dinka_and_nuer

Conflict early warning. (15. 3. 2014) Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/Conflict_early_warning

Conflict Escalation: A Five Phase Model. (19.3. 2014) Dostupné on-line: www.mediate.com/articles/noll2.cfm

Controversy. (15. 2. 2014) Dostupné On-line: http://en.wikipedia.org/wiki/Block_5A,_South_Sudan#Controversy

Crisis in South Sudan. (15. 3. 2014) Dostupné on- line: <http://www.fao.org/emergencies/crisis/south-sudan/en/>

Current situation: (3.3 2014) Dostupné on- line: http://southsudan.iom.int/2014/02/20_iom-south_sudan-situation-report-20-february-2014

Decolonisation of Africa. (15. 3. 2014) Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/Decolonization_of_Africa

Dinka cattle herding. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://kwekudee-tripdownmemorylane.blogspot.cz/2012/10/dinka-people-great-cattle-herders-of.html>

Dinka cattle. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://www.gurtong.net/Peoples/PeoplesProfiles/DinkaJieng/tabid/189/Default.aspx>

Dinka customs and traditions. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://pioockuthuongjangda.wordpress.com/2012/02/04/who-are-the-dinka-people-of-south-sudan/>

Dinka diaspora. (7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line: <http://www.gurtong.net/ECM/Editorial/tabid/124/ctl/ArticleView/mid/519/articleId/14418/Appeal-From-Nuer-Dinka-Diaspora-Community-In-USA.aspx>

Dinka Economy. Dostupné on-line: <http://www.gurtong.net/Peoples/PeoplesProfiles/DinkaJieng/tabid/189/Default.aspx>

Dinka- Geschichte. Dinka diaspora. (7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line: [http://de.wikipedia.org/wiki/Nuer_\(Volk\)#Geschichte](http://de.wikipedia.org/wiki/Nuer_(Volk)#Geschichte)

Dinka initiation. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://saharanvibe.blogspot.cz/2007/03/dinka-of-sudan.html>

Dinka people. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://www.gurtong.net/Peoples/PeoplesProfiles/DinkaJieng/tabid/189/Default.aspx>

Dinka people. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <https://en.wikipedia.org/wiki/Dinka>

Dinka- Religion. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: [https://de.wikipedia.org/wiki/Dinka_\(Volk\)#Dinka-Religion](https://de.wikipedia.org/wiki/Dinka_(Volk)#Dinka-Religion)

Dinka replacement. (7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line: <http://williamorule.com/2013/11/04/dinka-continuation-or-nuer-replacement/>

Dinka Society . (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://www.thefreelibrary.com/The+Cow+and+the+Thing+Called+%22What%22%3A+Dinka+Cultural+Perspectives+on...-a054117761>

Dinka society. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://www.gurtong.net/Peoples/PeoplesProfiles/DinkaJieng/tabid/189/Default.aspx>

Dinka Sprache. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: [https://de.wikipedia.org/wiki/Dinka_\(Sprache\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Dinka_(Sprache))

Dinka virtues. (7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line: <http://strategyleader.org/profiles/dinka.html>

Fight between government and rebels: (3. 2. 2014) Dostupné on-line na: <http://www.Telegraph.co.uk/news/worldnews/africanindianocean/south.sudan/1058280/South-Suda-city-in-ruins-after-changing-hands-four-times-in-a-month.html>

Geography of South Sudan. (7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Geography_of_South_Sudan&oldid=594342470

Hegling Crisis: (15. 2. 2014) Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/Heglig_Crisis

History of Juba. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://en.wikipedia.org/wiki/Juba#History>

Hutuu Tutsiconflict origins (3. 3. 2014) Dostupné on-line: <http://worldnews.about.com/od/africa/tutsihutu.htm>

Charta OSN (3.3 2014) Dostupné on-line na: www.osn.cz/dokumenty-osn/charta-organizace-spojonych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-svora.pdf

Islamisation of Sudan: (19. 3. 2014) Dostupné on-line: en.wikipedia.org/wiki/Islamisation_of_Sudan

John Garang: (15. 3. 2014) Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/John_Garang

Kämpfe um Abyei. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://www.reuters.com/article/2011/05/21/sudan-abyei/idAFLAE17185520110521?pageNumber=1&virtualBrandChannel=0>

Kultur der Nuer (15. 3. 2014) Dostupné on-line: [http://de.wikipedia.org/wiki/Nuer_\(Volk\)#Tanz_und_Musik](http://de.wikipedia.org/wiki/Nuer_(Volk)#Tanz_und_Musik)

Methodik des Konflikts (19. 3. 2014) Dostupné on-line: www.hiik.de/en/methodik/index.html

Misseriya. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://de.wikipedia.org/wiki/Misseriya>

Naivasha Agreement. (15. 3. 2014) Dostupné online: http://en.wikipedia.org/wiki/Comprehensive_Peace_Agreement

Nuer ethnic. (7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line:
<http://www.gurtong.net/Peoples/PeoplesProfiles/NuerNaath/tabid/223/Default.aspx>

Nuer Volk. (15. 3. 2014) Dostupné on-line: [http://de.wikipedia.org/wiki/Nuer_\(Volk\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Nuer_(Volk))

Oil field developmend and production. (15. 2. 2014) Dostupné On-line:
http://en.wikipedia.org/wiki/Block_5A,_South_Sudan#Oil_field_development_and_production

Peacebuilding: (15. 3. 2014) Dostupné on-line: <http://en.wikipedia.org/wiki/Peacebuilding>

Peacekeeping mission UNMISS (11. 3. 2014) Dostupné on-line:
<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmiss>

Power Consolidation. (15. 3. 2014) Dostupné on-line:
[http://en.wikipedia.org/wiki/South_Sudanese_conflict_\(2013%E2%80%932014\)#President_consolidates_power](http://en.wikipedia.org/wiki/South_Sudanese_conflict_(2013%E2%80%932014)#President_consolidates_power)

Preconditions to violent conflict (3. 3. 2014) Dostupné online:
en.wikipedia.org/protracted_social:conflict#Preconditions_to_violent_conflict

President Gaafar Nimeiry: (19. 3. 2014) Dostupné on- line:
en.wikipedia.org/wiki/Gaafar_Nimeiry#1980.E2.80.931985

Protracted social conflict (19.3 2014) Dostupné on-line:en.wikipedia.org/wiki/Protracted_social_conflict

Railway Line to Juba. (15. 3. 2014) Dostupné on-line:
http://en.wikipedia.org/wiki/Lamu_Port_and_Lamu-Southern_Sudan-Ethiopia_Transport_Corridor#Standard_gauge_railway_line_to_Juba

Riek Machar: (15. 3. 2014) Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/Riek_Machar

Salva Kiir Mayardit: (15. 3. 2014) Dostupné on-line: http://de.wikipedia.org/wiki/Salva_Kiir_Mayardit

Second Sudanese Civil War. (15. 3. 2014) Dostupné on- line:
http://en.wikipedia.org/wiki/Second_Sudanese_Civil_War

Shilluk people: (3. 2. 2014) Dostupné online na:
<http://www.gurtong.net/Peoples/PeoplesProfiles/Shillukchollo/tabid/230/Default.aspx>

South Sudan Agriculture. (15. 3. 2014) Dostupné on- line:
http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_South_Sudan#Agriculture

South Sudan Biodiversity. (7. 2. 2014, 22:15). Dostupné on-line:
http://en.wikipedia.org/wiki/South_Sudan#Biodiversity

South Sudan Conflict 2013- 2014 Casualties: (15. 3. 2014) Dostupné on-line:
[http://en.wikipedia.org/wiki/South_Sudanese_conflict_\(2013%E2%80%932014\)#Casualties](http://en.wikipedia.org/wiki/South_Sudanese_conflict_(2013%E2%80%932014)#Casualties)

South sudan dissidents. (3.2.2013, 14.00) Dostupné online: <http://www.Telegraph.co.uk/news/worldnews/africanindianocean/south.sudan/10520307/South-Sudan-arrests-dissidents-after-attempted-coup.html>

South Sudan Infrastructure Improvement. (15. 3. 2014) Dostupné on- line:
<http://www.africanreview.com/construction-a-mining/roads/south-sudan-focuses-on-road-infrastructure-improvement>

South Sudan wildlife migration. 7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line: <http://www.wcs.org/where-we-work/africa/southern-sudan.aspx>

South Sudanese Independence referendum: Dostupné on- line:
http://en.wikipedia.org/wiki/Southern_Sudanese_independence_referendum,_2011

States and counties. (7. 2. 2014, 22:10).Dostupné on-line:
http://en.wikipedia.org/wiki/South_Sudan#States_and_counties

Sudan referendum: (3.2.2013, 14:00) Dostupné on- line:
<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/sudan/8246611/Sudan-referendum-southerners-flood-home-to-vote-in-post-war-secession-poll.html>

Sudans government and rebel casefire: (3. 2. 2013, 14.15) Dostupné on-line: <http://www.Telegraph.co.uk/news/worldnews/africanindianocean/south.sudan/10593043/South-Sudan-government-and-rebels-sign-casefire.html>

Sudd. 7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line: <http://de.wikipedia.org/wiki/Sudd#Lage>

Torit Rebellion. (15. 3. 2014). Dostupné on- line:
http://en.wikipedia.org/wiki/First_Sudanese_Civil_War#Course_of_the_war

Traditional islamic clothes. (7. 2. 2014, 22:10) Dostupné on-line: <http://en.wikipedia.org/wiki/Jellabiya>

United Nations Assistance Mission for Rwanda: (15. 3. 2014) Dostupné On-line:
http://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations_Assistance_Mission_for_Rwanda

UNMISS mandate .(7.3.2014,22.15) Dostupné on- line:
www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmiss/mandate.shtml

UNMISS.(7.3.2014, 22.15) Dostupné on- line:
www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmiss/background.shtml

White Nile. (7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line:
http://en.wikipedia.org/wiki/White_Nile#From_Nimule_to_Khartoum

White Nile. (7. 2. 2014, 22:10). Dostupné on-line: http://en.wikipedia.org/wiki/White_Nile

Seznam zkratek

B.A.- bakalářský titul

DR- Demokratická republika (Kongo)

ECOSOC- Ekonomická a sociální rada OSN

ECOWAS- Hospodářské společenství západoafrických států

FAO- Organizace pro výživu a zemědělství

GoNU- Vláda národní jednoty

IGAD- Mezinárodní úřad pro rozvoj

INGO- mezinárodní nevládní organizace

OAS- Organizace amerických států

OBSE- Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě

OSN- Organizace spojených národů

OXFAM- Oxfordský výbor pro potírání hladomoru

PDF- Lidové obranné síly

SPLA- Súdánská lidově- osvobozenecká armáda

SPLM- Súdánské lidově osvobozenecké hnutí

SSIM/A- Hnutí za samostatný jižní Súdán

SSLM- Jihosúdánské osvobozenecké hnutí

UNAMIR II- Pomocná mise OSN pro Rwandu

UNDP- Rozvojový program OSN

UNHRC- Rada pro lidská práva OSN

UNMISS- Mise Organizace spojených národů v Jižním Súdánu

UNOSOM- Operace Spojených národů v Somálsku

USARF- Studentská revoluční fronta

USD- Americký dolar

Příloha

Příloha č. 1: *Vlajka Jižního Súdánu* (20. 4. 2014, 0: 44) Dostupné on- line:
<http://www.ngw.nl/heraldrywiki/index.php?title=File:Southsudan.jpg>

Příloha č. 2: *Státní znak Jižního Súdánu* (20. 4. 2014, 0: 57) Dostupné on- line:
<http://www.ngw.nl/heraldrywiki/index.php?title=File:Southsudan.jpg>

Příloha č. 3: *Politická mapa Jižního Súdánu- státy* (20. 4. 2014, 1:41) Dostupné on-line:southsudaninfo.net/maps/

Příloha č. 4 *Prezentace na téma lidská práva*

Lidská práva

- Jsou to subjektivní veřejná práva, která jsou přisuzována každé lidské bytosti
- Zpravidla bývají zaručována Ústavou státu
- Platí pro ně, že jsou:

nezadatelné (nikdo nemůže někomu zadat, postoupit či dát do zástavy svá práva),

nezcizitelné (subjekt nemůže převést, darovat či zřeknout se svých práv)

nepromlčitelné (jednotlivec nemůže neuplatněním práva o něj přijít a státní moc se takového neuplatnění nemůže dovolávat)

nezrušitelné (státní moc může práva a svobody jen uznat či prohlásit, nikoliv však zrušit či prohlásit za neplatné) a jsou pod ochranou soudní moci

Historie lidských práv

Starověk

- První snahy o garanci práv skupinám lidí se objevují již ve starověku (Sumerská říše, řecké městské státy, Řím)
- Pozvolna docházelo k rozšiřování oprávnění, vztahujících se původně na rodovou šlechtu, na nižší skupiny obyvatel a k rozšiřování obsahu těchto vyprávění

Středověk

- Za první „deklaraci“ lidských práv se považuje listina anglického krále Jana Lacklandského, který roku 1215 na nátlak šlechty vyhláší dokument s názvem **Magna Charta Liberatum** (Velká listina svobod),
- Tato listina se stala stěžejním dokumentem anglického zvykového práva. A východiska poskytla m. j. při vzniku Ústavy USA

Novověk

- Významnou událostí pro vývoj lidských práv v novověku byla Třicetiletá válka. Po jejím skončení se v dílech klasiků státní vědy jakými jsou **Thomas**

Hobbes, Jean Bodin, Hugo Grotius objevují požadavky, sice absolutistického, ale vůči občanům spravedlivého panovníka

Teorie společenské smlouvy

- Vychází z předpokladu, že moc svěřená panovníkovi nevychází z Božího předurčení, ale jejím základem je hypotetická smlouva mezi občany (ti se vzdávají části svých individuálních práv a svobod ve prospěch panovníka, kterým jim je na oplátku zajišťuje) Autorem této teorie je **John Locke**. Zabýval se jí rovněž **Jean Jacques Rousseau**, jehož dílo „O společenské smlouvě“ bylo hlavním myšlenkovým východiskem pro tvůrce Velké francouzské revoluce.

Lidská práva ve 20. století

Všeobecná deklarace lidských práv a svobod

- Byla vyhlášena r. 1948 na konferenci v Helsinkách, jako reakce na události druhé světové války
- Nebyla právně závazná, přesto ji na místě schválilo několik desítek zemí (Československo mezi nimi nebylo)

<http://www.youtube.com/watch?v=jfarsYcaaG8&feature=related>

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

- Uzavřena dne 4. listopadu 1950 v Římě
- Je nejdůležitějším dokumentem, zajišťujícím ochranu základních lidských práv v rámci Evropy
- Československo ji podepsalo v r. 1992 a stalo se prvním státem střední a východní Evropy, který tak učinil

Znění prvních 14 článků:

- povinnost respektovat lidská práva (čl. 1)
- právo na život (čl. 2)
- zákaz mučení (čl. 3)
- zákaz otroctví a nucených prací (čl. 4)

- právo na svobodu a osobní bezpečnost (čl. 5)
- právo na spravedlivé řízení (čl. 6)
- uložení trestu jen na základě zákona (čl. 7)
- právo na respektování soukromého a rodinného života (čl. 8)
- svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání (čl. 9)
- svoboda projevu (čl. 10)
- svoboda shromažďovací a sdružovací (čl. 11)
- právo uzavřít manželství (čl. 12)
- právo na účinný právní prostředek nápravy (čl. 13)
- zákaz diskriminace (čl. 14) - platí subsidiárně k ostatním právům zaručeným Úmluvou

Ochrana lidských práv v ČR

Dodržování základních lidských práv a svobod v České republice zajišťuje *Listina základních práv a svobod*, která je součástí ústavního pořádku od r. 1992

Vychází mj. ze znění **Všeobecné deklarace lidských práv a svobod** a **Evropské Úmluvy o ochraně lidských práv základních svobod**.

Listina základních lidských práv a svobod v Ústavě ČR

Preambule listiny

Hlava první: Obecná ustanovení

Hlava druhá: Lidská práva a základní svobody

Oddíl první: základní lidská práva a svobody

Oddíl druhý: Politická práva

Hlava třetí: Práva národnostních a etnických menšin

Hlava čtvrtá: Hospodářská, sociální a kulturní práva

Hlava pátá: Právo na soudní a jinou právní ochranu

Hlava šestá: Ustanovení společná

Preambule listiny

- Zásada respektu k přirozeným právům člověka a k právům občana
- Návaznost na tradice humanismu, demokracie a samosprávy
- Připomenutí špatných zkušeností z období, kdy nebyla práva respektována (absolutismus)

Hlava první: Obecná ustanovení

nezadatelnost, nezczitelnost, nepromlčitelnost a nezrušitelnost lidských práv

- proklamace zásady demokracie, vláda lidu lidem a pro lid, vláda na čas, vyloučení vázanosti státu na určitou ideologii
- každý může činit vše, co zákon nezakazuje a naopak není povinen činit nic, co mu zákon neukládá

Hlava druhá: Lidská práva a základní svobody

- Právo na život a zdraví. Nikdo nesmí být zbaven života .Nepřijatelnost trestu smrti (článek 6)
- Princip ochrany lidské integrity: nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu (článek 7)
- Ochrana lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a jména
- Ochrana vlastnického práva
- Zásada placení daní na základě zákona
- Domovní svoboda
- Listovní tajemství
- Svoboda pohybu a pobytu
- Svoboda myšlení, svědomí a náboženství
- Oddíl druhý: Politická práva
- Svoboda projevu
- Volební právo
- Petiční právo
- Shromažďovací právo
- Účast na politickém a veřejném životě (Volby)
- Právo na odpor

Hlava třetí: Práva národnostních a etnických menšin

základní antidiskriminační ustanovení

Hlava čtvrtá: Hospodářská, sociální a kulturní práva

- každý má právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost
- právo na zaměstnání
- právo na stávku
- právo zaměstnance na spravedlivou odměnu a uspokojivé pracovní podmínky
- Právo na hmotné zabezpečení ve stáří, při nezpůsobilosti k práci a při ztrátě živitele
- právo na ochranu zdraví a občané mají
- právo na bezplatnou zdravotní péči a zdravotní pomůcky na základě veřejného pojištění
- ochrana rodiny a rodičovství
- právo na vzdělání (bezplatné základní a středoškolské vzdělání)
- právo na příznivé životní prostředí

Hlava pátá: Právo na soudní a jinou právní ochranu

- Právo na spravedlivý proces (zákonný soudce, obhajoba, presumpce nevinny)
- Zákaz retroaktivity
- Právo na náhradu škody ze strany orgánu státu
- Právo odepřít výpověď
- Právní jistota (neplatí při aplikaci mimořádných opravných prostředků)

Hlava šestá: Ustanovení společná

- Co se rozumí pod pojmem občan
- Povinnost poskytnout ochranu těm osobám, jejichž život je v zemi původu či v jiné zemi ohrožen (právo na azyl)
- Omezit právo na podnikání a jinou hospodářskou činnost, v případě soudců a státních zástupců

Úřad ombudsmana

- Veřejný ochránce práv, má za cíl upozorňovat na pochybení státní správy, příp. její nečinnost ve vztahu k občanům

- Předpokladem je ochota státní správy uznat své pochybení a vzít v potaz doporučení a připomínky
- Je volen Poslaneckou sněmovnou na návrh Senátu a prezidenta republiky na období 6 let
- Sídlí v kanceláři veřejného ochránce lidských práv v Brně
- K dispozici má asistenty, kteří mohou jednat jeho jménem

Pravomoce ombudsmana

- možnost provádět nezávislá šetření ve věcech pochybení státní správy a prostřednictvím veřejného tlaku žádat nápravu
- V krajních případech může navrhnout zahájení soudního jednání

Působnost ombudsmana

Se vztahuje na:

- Českou národní banku, pokud působí jako správní úřad
- ministerstva
- Radu pro rozhlasové a televizní vysílání
- kraje a obce při výkonu státní správy - nikoliv však v případě, že rozhodují jako samospráva
- jiné správní úřady s působností na celém území státu a úřady jim podléhající
- Policii České republiky (pokud nejedná jako orgán činný v trestním řízení)
- armádu
- Hradní stráž
- Vězeňskou službu
- zařízení, v nichž se vykonává vazba, trest odnětí svobody, ochranná nebo ústavní výchova, ochranné léčení, zabezpečovací detence
- veřejné zdravotní pojišťovny
- Působnost ombudsmana

Se nevztahuje na

- Parlament České republiky
- prezidenta a vládu

- Nejvyšší kontrolní úřad
- zpravodajské služby
- orgány činné v trestním řízení
- státní zastupitelství a soudy, s výjimkou orgánů správy státního zastupitelství a státní správy soudů
- Podněty ombudsmanovi
- Podněty ze strany fyzické nebo právnické osoby, adresované přímo jemu
- Podněty adresované poslanci nebo senátorovi, který mu je postoupil
- Podněty adresované některé z komor Parlamentu
- Podněty na základě vlastní iniciativy
- Dosavadní ombudsmani
- Diskuze
- Porušování, kterých ustanovení o lidských právech jsou podle Vás v současnosti nejzávažnějším problémem?

Příloha č. 5: *Pracovní list*

Úkol. *Doplňte smysluplně následující text. Vybírejte z možností pod textem.*

První deklarací lidských práv byla ....., vydaná anglickým králem Janem Lacklandským. Dokumentem, který má své legislativní ukotvení v Ústavě ČR se nazývá ..... Její první částí se nazývá ..... V první hlavě listiny se hovoří o obecných ustanoveních o lidských právech. Lidská práva jsou ..... veřejná práva, která jsou prisuzována každé lidské bytosti. Lidská práva nemůžeme někomu zadat, postoupit či dát do zástavy svá práva, jsou tedy ..... Jelikož jsou ....., nemůže je člověk převést, darovat či se jich zřeknout. Nikdo z nás nemůže neuplatněním práva o něj přijít, jelikož jsou ..... Lidská práva jsou také ....., to znamená, že je státní ani jiná moc nemůže zrušit, či prohlásit za neplatná. Osoba, která dohlíží na dodržování lidských práv a svobod v České Republice se nazývá .....

preambule, ombudsman, Listina základních lidských práv a svobod, nezrušitelné, nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné, Velká listina svobod, subjektivní

Úkol. *Rozhodněte, které právo nebo skupina práv byla v dané situaci porušována.*

Teroristická organizace vyhrožovala občanům země fyzickou likvidací, v případě, že v nadcházejících volbách zvolí konkurenci.

Autoritativní režim uvěznil a popravil několik představitelů opozice, bez toho aby s nimi byl veden proces.

Policie násilně rozehnala předem ohlášenou demonstraci, svolanou představiteli opozice. A její čelní představitelé byli zatčeni.

Vláda nařídila zestátnění soukromých zemědělských pozemků a donutila jejich majitele pronajmout je zpátky za vysokou cenu. Většinu svého zisku museli odvádět státu v podobě neustále se zvyšujících daní.

Na základě nedbale zpracovaného posudku o zdravotní způsobilosti, ztratila invalidní osoba nárok sociální dávky. Ačkoliv je prohlášena za způsobilou pracovat, kvůli svému postižení je však zaměstnavateli diskriminována.